

Kaja Plado * Krista Sunts

EESTI KEELE

LUGEMIK-TÖÖRAAMAT

VI klassile

1. OSA

Kaja Plado * Krista Sunts

EESTI KEELE
LUGEMIK-TÖÖRAAMAT
VI klassile
1. OSA

2012

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Kaja Plado, Krista Sunts

Eesti keele lugemik-tööraamat VI klassile. 1. osa

Tööraamat vastab põhikooli riikliku lihtsustatud õppekava (2010) lihtsustatud õppele

Retsenseerinud Karl Karlep ja Kaie Henk

Toimetanud Tiina Helekivi

Illustreerinud Vilve Aavik-Vadi

Tehniliselt toimetanud Andero Kurm

Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm

**Õpetaja juhendmaterjal „Õpetamine lugemik-tööraamatu järgi lihtsustatud õppe 6. klassis”
on alla laetav portaalist www.hev.edu.ee**

Õppevara väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi
„Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine” kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove

Autoriõigus: SA Innove, 2012

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik
paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-9325-7-3 (kogu teos)

ISBN 978-9949-9325-8-0 (kogu teos, pdf)

ISBN 978-9949-9213-9-3 (1. osa)

ISBN 978-9949-9325-0-4 (1. osa, pdf)

ISBN 978-9949-9325-1-1 (2. osa)

ISBN 978-9949-9325-2-8 (2. osa, pdf)

ISBN 978-9949-9325-3-5 (3. osa)

ISBN 978-9949-9325-4-2 (3. osa, pdf)

ISBN 978-9949-9325-5-9 (4. osa)

ISBN 978-9949-9325-6-6 (4. osa, pdf)

ISBN 978-9949-9325-9-7 (õpetaja juhendmaterjal, pdf)

Trükiettevalmistus: Kirjastus Studium

Riia 15 b, Tartu 51010

Tel 7343 735, www.studium.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

Lohkva, Luunja vald

Tartumaa 62207

SISUKORD

1. Koolitee O.Arder	4
2. Meenutusi suvest	7
3. Lehm läheb puhkusele T.Selli	12
4. Kodukoha muistendid	17
5. Jalgrattamatkal	23
6. Telefonivestlus arstiga	30
7. Mõtelda on mõnus H.Runnel	34
8. Intervjuu	36
9. Oktoober L.Tungal	43
10. Poisslapsele nime valimas O.Lutsu ainetel	45
11. Kuidas ma endale nime sain	54
12. Kingi mulle kinopilet H.Runnel	58
13. Kutse kinno	61
Meenutame loetut	66
Nuputa	68
Sõnaseletusi	72

1 KOOLITEE

Ott Arder

1 Kooliteel meist igaüks kord sammub.
Koolitee on kümneid aastaid pikk.
Koolikotis pliatsid ja kumm on,
alul aabits, pärast lugemik.

2 Koolikotis pliatsid ja kumm on,
kummiga saab kustutada vead.
Korralikul lapsel taskus kamm on,
kammiga ta kammib oma pead.

3 Kooliteel on isad-emad sammund.
Neile nüüd see tee on minevik.
Mõned nende õpetajaist ammu
käivad teed, mil nimeks igavik.

4 Vana valge maja siiski püsib,
endiselt on selles majas kool.
Keegi tänaseni vastab-küsib,
numbreid nüüd on rohkem ajalool.

5 Seda kummi ikka veel ei ole,
mis teeks olematuks kõik me vead.
Koolipoisile, ka ulakale,
õpetaja soovib ainult head.

1. Leia luuletusest ja loe, kuidas luuletaja on väljendanud mõtteid.

- * Kõik inimesed on kunagi koolilapsed olnud.
- * Koolikotis on vajalikud tarbed.
- * Vanemate inimeste jaoks on kooliaeg selja taha jäänud.
- * Väga vana aja õpetajad on surnud.
- * Koolimaja on ikka alles.
- * Kõik inimesed võivad vigu teha.
- * Õpetajad soovivad lastele head.

2. Mõtle ja arutle, kuidas mõista neid luuletuse ridu.

A. Kummiga saab kustutada vead.

Seda kummi ikka veel ei ole, mis teeks olematuks kõik me vead.

Vasta küsimustele.

1. Missuguseid vigu õpilased teevad?
2. Missuguseid vigu saab kummiga kustutada?
3. Milliseid vigu ei saagi parandada?

B. Kooliteel on isad-emad sammund. Neile nüüd see tee on minevik.

Mõned nende õpetajaist ammu käivad teed, mil nimeks igavik.

Vali luuletuse sisuga sobivad laused.

- Minu ema ja isa käisid koolis juba ammu.
- Isa ei tahtnud koolis käia, sest tee oli igav ja pikk.
- Mõned ema ja isa õpetajad on juba surnud.
- Õpetajad töötasid koolis kaua aega tagasi ja nüüd on neil kodus igav.

C. Vana valge maja siiski püsib, endiselt on selles majas kool.

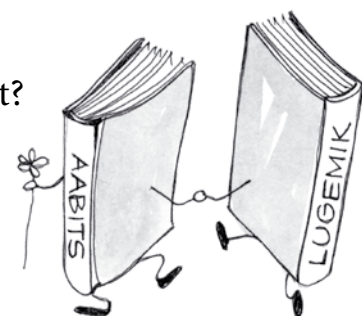
Keegi tänaseni vastab-küsib, numbreid nüüd on rohkem ajalool.

Vali sisuga sobivad laused.

- Koolimaja seinad on sel suvel valgeks värvitud.
- Selles valgete seintega majas oli ka vanal ajal kool.
- Selles koolimajas, kus õppisid minu vanemad, õpin nüüd ka mina.

3. Arutle.

1. Mis õppeaines on kasutusel algul aabits, pärast lugemik?
2. Mis õppeaines räägitakse vanadest ja väga vanadest aegadest?
3. Kust saad teada, kuidas vanal ajal koolis käidi?
4. Kuidas saad aru vanasõnast: *Inimene õpib kogu elu?*
5. Mil viisil mõõdetakse kooliskäimise pikkust?

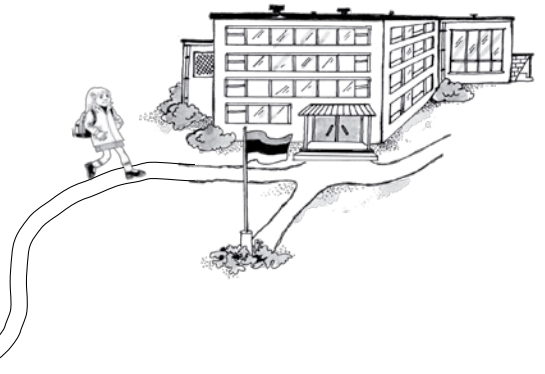
6. Kuidas saad aru, kui öeldakse:

- * koolitee on kaks kilomeetrit pikk?
- * koolitee on üheksa aastat pikk?
- * koolitee on kümneid aastaid pikk?

7. Kui pikk on sinu koolitee?

..... aastat

..... km

8. Põhjenda, miks luuletaja kasutas sõnavorme: *alul*, *sammund*?

alul =

sammund =

4. Leia luuletusest riimuvad sõnad ja kirjuta need.

vead -

kamm on -

minevik -

sammund -

püsib -

head -

5. Mõttele ise riimsõnu.

kool
ool
ool
ool

tee
ee
ee
ee

pikk
ikk
ikk
ikk

klass
ass
ass
ass

6. Õpi luuletust esitama.

1. Loe luuletus koos klassiga salmide kaupa.
2. Märki, mis sõnu on tarvis rõhutada.
3. Märki kohad, kus tuleb teha paus.
4. Õpi ühte salmi ilmekalt lugema.
5. Õpi see salm pähe ja esita seda ilmekalt.
6. Hinda kaaslaste esitust.

MEENUTUSI SUVEST

Kui õpetaja Katrin Jõgi sügisel 6. a klassi õpilasi nägi, lausus ta: „Küll te olete suve jooksul pikkust juurde visanud.” Ja päris: „Kas teil oli tore suvevaheaeg?” „Jah, ikka,” vastas kogu klass. Õpetaja jätkas: „Siis teeme nii, et homme räägite oma suvemuljeid. Kui teil on fotosid, siis võtke ka neid kaasa.”

Järgmisel päeval jutustasidki lapsed oma suvevaheajast. Mart alustas: „Aitasin ühel vanatädil lilli kasta ja niitsin muru. Nii teenisin pisut taskuraha. Puhkasime koos perega mõned päevad Abruka saarel. Sain meres ujuda ja päevitada.”

Kerli teatas: „Mina olin terve suve vanaema juures Võrumaal. Me korjasime marju ja keetsime palju moosi. Augustis oli palju seeni. Mina korjasin, aga vanaema pani neid sügavkülmikusse, soolas ja marineeris. Vanaema ütles, et nüüd on tema lastel ja lastelastel hoidiseid kogu talveks.”

Maris rääkis: „Mina ei käinud õieti kuski, ainult paaril korral Tartus. Aga ujumas käisime küll üsna sageli. Ma aitasin emal beebit hoida, käisin temaga jalutamas. Nüüd on Marten juba poole-aastane ja õpib roomama.”

Andres seletas: „Käisin koos isaga Taanis ja Saksamaal. Isal olid tööreisid, ta on rekka-juht. Sõitsin temaga kaasa, et tal üksi igav poleks. Isa viis mind ka Legolandi. Seal on mängumajad, loomad ja isegi inimesed ehitatud LEGO-klotsidest. Võimas! Kaks päeva sellel imedemaal kulusid imekiiresti. Need olid minu kõige toredamad suvepäevad. Aga enamasti ööbisime ja sõime autos.”

Rasmus lausus: „Mina käisin koos isaga jahil.” Kogu klass vakatas ja jäi põnevusega kuulama. Rasmus hakkas naerma: „Te muidugi arvasite, et käisin loomi küttimas! Ma käisin hoopis fotojahil. See nõuab kannatust ja pingsat ootamist, et mõni loom või lind objektiivi ette sattuks. Isa sai mõned head võtted metskitsedest, minu fotodel on ainult linnud. Ma võtsin mõned pildid kaasa, et teilegi näidata.”

Brita pajatas: „Mina olin juulikuus tädi Helle juures Kihnu saarel. Ma tegin seal igasuguseid maatöid: rohisin ja kastsin peenraid, karjatasin lambaid ja aitasin heina teha. Igal õhtul käisin onu Pauli ja tema lastega meres ujumas.”

„Tänaseks aitab suvemuljetest. Huvitav oli neid lugusid kuulda, kuid jätkame järgmine kord. Praegu tahaksime vaadata neid pilte, mis teil kaasas on,” lausus õpetaja Katrin.

1. Loe küsimus. Otsi tekstist vastus ja jooni.

1. Mida soovis õpetaja Katrin Jõgi laste käest teada saada?
2. Mida õpetaja tahtis öelda lausega *Olete suve jooksul pikkust juurde visanud.*
Kuidas võiks veel öelda?
3. Millal lapsed rääkisid oma suvemuljetest?
4. Mitu õpilast sai oma suvemuljetest rääkida?
5. Mis veekogudes lapsed suvel ujusid?
6. Miks tekitas kaaslastes põnevust Rasmuse ütlus *Mina käisin koos isaga jahil?*

2. Mõtle ja vasta.

1. Mis on hoidised?
2. Milleks tehakse hoidiseid?
3. Mis hoidiseid saab teha marjadest? aedviljadest? seentest?
4. Kuidas toimub soolamine?
5. Kuidas toimub marineerimine?

3. Täida ja täienda tabelit teksti abil.

	Mart	Kerli	Maris	Andres	Rasmus	Brita
puhkas saarel						
käis ujumas						
korjas seeni ja marju						
aitas kodutöodes						
reisis välismaal						
pildistas loodust						

4. Kelle albumist on need fotod? Kirjuta.

Mis on pildile jäädvustatud? Kirjuta iga pildi alla lause.

A
N
D
R
E
S

..... Andrese isa on rekkajuht.

..... Andres külastas suvel Legolandit.

5. Mõtle kolm küsimust suve veetmise kohta. Esita need kaaslastele vastamiseks.

KUS?

MIDA TEGID?

MISSUGUNE?

MIDA?

MIS?

6. Mari-Liis kirjutas oma suvest luuletuse. Sellest on mõned sõnad kaduma läinud. Proovi, kas oskad need õigele kohale kirjutada.

Kokkuvõttes minu suvi
kestis öhtust
Öösel mina magasin,
öhtul aga
Sõitsin mina rattaga,
tahtsin minna
Ujumas sai käidud ka –
ujuda nüüd
Reisisime palju me,
sõites maha

Hea Laps nr 9, 2002

7. Räägi, mida sina suvel tegid.

1. Märgista, mida sa suvel tegid.

- käisin reisimas (*kus?*)
- aitasin (*keda?*)
- sõitsin rattaga (*kus?*)
- käisin ujumas (*kus?*)
- külastasin (*keda?*) (*kus?*)

2. Täienda loetelu.

.....
.....
.....

3. Kelle suvega sarnanes sinu suvi?

3

LEHM LÄHEB PUHKUSELE

Muinasjutt

Lehm oli piima-andmisest nii kangesti tüdinenud, et otsustas puhkusele minna.

„Sõidan soojale maale päikest võtma ja suplema,” teatas ta ühel hommikul.

„Hull peast!” ehmusid teised lehmad.

„Sa ei jõua veel kohalegi, kui su udar piima täis on. Keegi peab sind siis lüpsma. Lõunamaal ei ole sul ju perenaist kaasas.”

„Ah, küll see udar ise tühjaks läheb, kui ma ennast lüpssta enam ei lase. Mulle aitab sellest piimaandmise jamast”, kostis lehm.

Teised püüdsid küll lehmale aru pähe panna, aga sellest polnud mingit tolku.

Pärast lõunast lüpsi läkski lehm lennujaama. Kõigepealt sammus lehm piletikassasse. Tal oli kavas osta soojale maale sõiduks pilet. Seal oli lehmal tükk tegemist. Ta pidi selgitama, et ta pole mitte pagas, vaid reisija. Lehm oli solvunud, sest enda arvates ta küll kohvri moodi välja ei näinud.

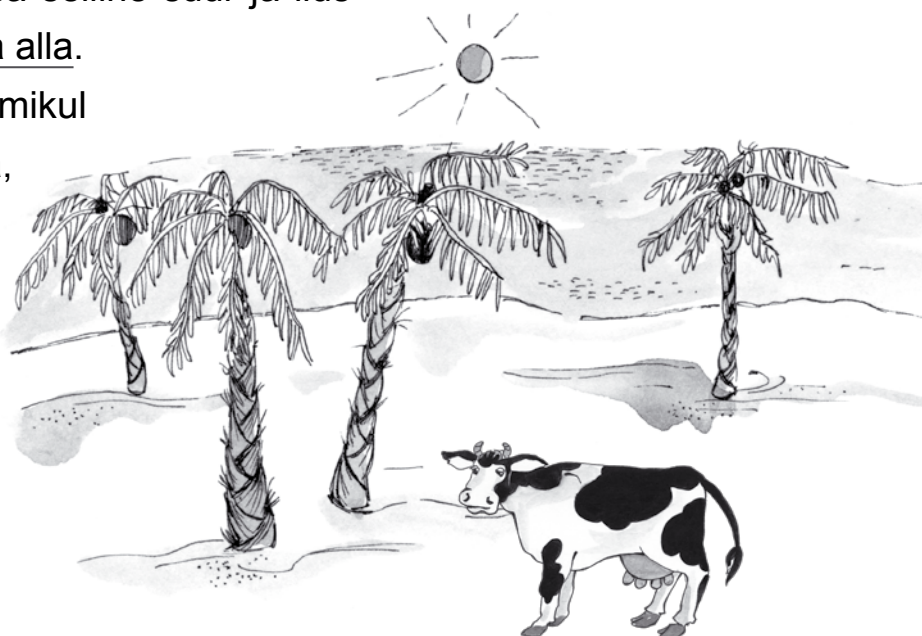
Lennukis ei mahtunud lehm istmele ära, sest lennuki-ehitajad polnud nii suure-kasvuliste reisijatega arvestanud. Seetõttu pidi vaeseke kogu lennuaja püsti seisma.

Viimaks jõudis lennuk lõunamaale ja kõik reisijad väljusid lennukist. Nüüd avastas lehm, et soe maa on tema jaoks natuke liiga soe. Kohe lausa kuum! Lehm tahtis ennast kiiresti ookeanis jahutada. Seal selgus, et vesi kubises haidest. Lehmale tundus, et just tema meeldib haidele kõige rohkem.

„Mõnikord polegi hea, kui sa selline suur ja ilus oled,” pobises lehm endale nina alla.

Juba teise päeva hommikul otsustas lehm koju tagasi lennata, sest puhkus soojal maal ei paistnud midagi väärt olevat. Ainult raha tulde loopimine!

„No, kuidas siis reis ka läks?” küsisid teised lehmad, kui rändur koduvärvast jälle sisse astus.

„Oo, vinge värk!” vastas lehm ja läks kiiresti perenaist otsima, et see tema pungil täis udara tühjaks lüpsaks. Kui soe piim sirinal lüpsikusse voolas, pani lehm suurest naudingust silmadki kinni.

„Muu-uu!” hüüdis ta pikalt ja rahulolevalt. Täitsa mõnus oli pärast puhkust ennast jälle lüpsata lasta!

Tiia Selli „Lehm läheb puhkusele”, NÖÖPS august/september 2008, lk 28-29

1. Vasta teksti abil küsimustele.

1. Miks tahtis lehm puhkusele minna?
2. Mida lehm soojal maal teha kavatses?
3. Mida teised lehmad reisimise mõttest arvasid?
4. Kuidas saad aru väljenditest:

- * püüdsid aru pähe panna?
- * polnud mingit tolku?
- * ainult raha tuulde loopimine?

Ütle sama mõte teiste sõnadega.

5. Mis probleemidega puutus lehm kokku
 - * sõidupileti ostmisel?
 - * lennukis?
 - * pärast lennukist väljumist?
 - * ookeanivees?
6. Missuguse hinnangu andis lehm ise oma reisile?
7. Mida lehm teistele oma reisist rääkis?
8. Mida nautis lehm oma kodumaal?

2. Jaota pala osadeks. Loe vastavad laused või lõigud.

1. Lehma otsus puhkusele sõita.
2. Lehma seiklused lennujaamas ja lennukis.
3. Lehma muljed lõunamaast.
4. Lehma hinnang reisile.

1.

2.

5. Oma kodus on kõige mõnusam olla.

3. Tee kokkuvõtte loetud muinasjutust.

1. Täienda tabelit.

	Ettekujutus	Tegelikkus
LÕUNAMAA	saab päikest võtta ja supelda	
LÜPSMINE	udar läheb ise tühjaks	
LENNUREIS	osta lennyjaamast pilet ja astu lennukisse	
HINNANG REISILE		raha tulde loopimine

2. Vasta lühidalt.

Mis oli selles loos

- * naljakas?
- * lõbus?
- * tõepärane?
- * muinasjutuline?

4. Vali, mis mõtteterad sobivad selle muinasjutuga. Põhjenda.

Enne, kui teed puhkuseplaane, uuri, mis sind ees ootab.

Kui kardad, ära mine reisile.

Kuskil pole nii hea, kui oma kodus.

5. Arutle ja vasta küsimustele.

1. Mida on vaja teada enne reisile minekut?
2. Kust saad teavet eelseisva reisi kohta?
3. Kas oled lennukiga sõitnud? Kuhu reisisid? Kuidas ennast tundsid?

4. Kas oled laevaga reisinud? Kuhu reisisid? Kuidas ennast tundsid?
5. Mis sõidukiga oled kõige rohkem reisinud?
6. Kuidas lehm ennast reisil tundis? Miks?
7. Miks lehm reisist rõõmu ei tundnud, aga teistele seda kiitis?
8. Miks lehm valetas?

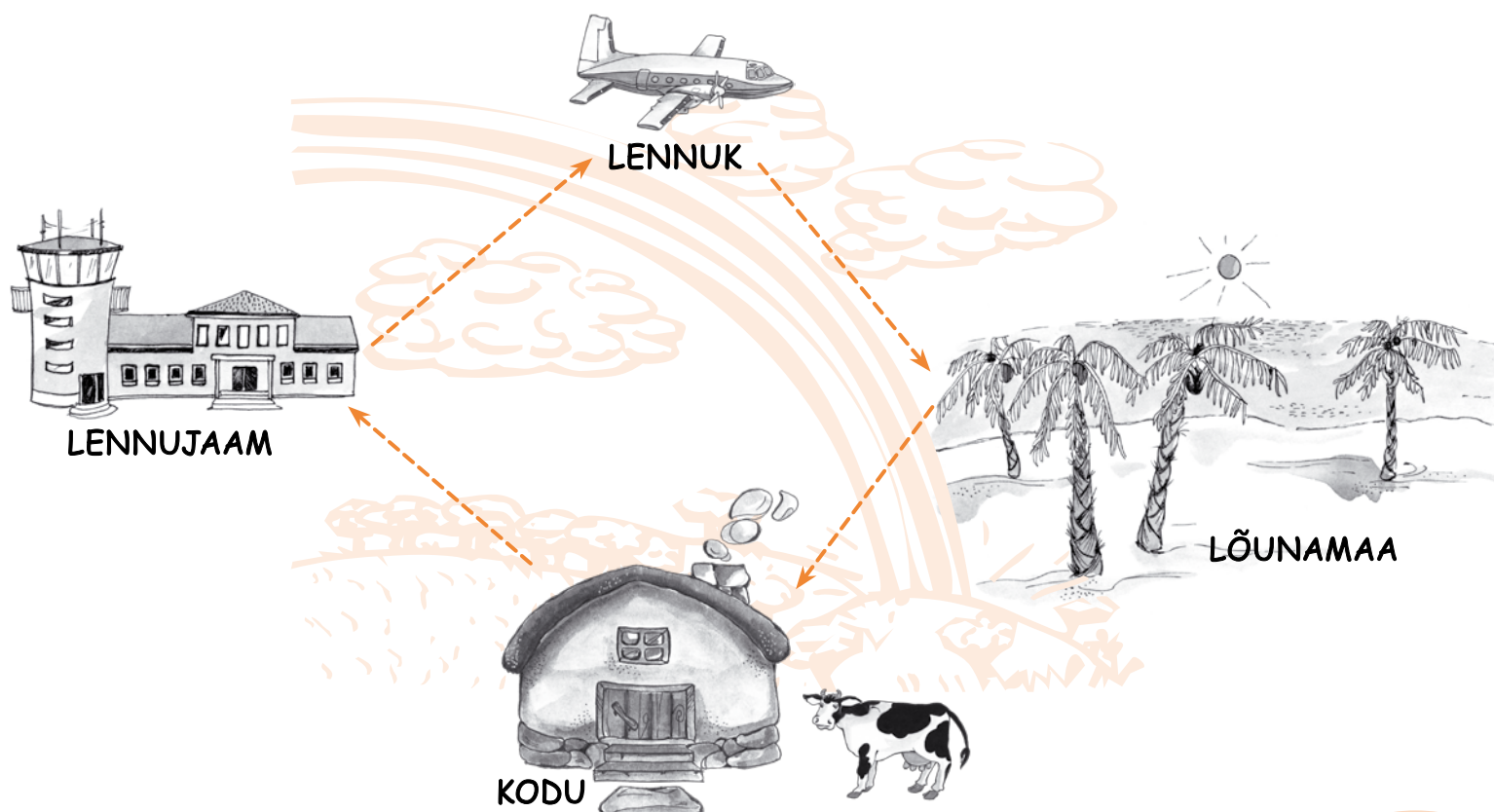
6. Tuleta meelde, mis on muinasjutt.

Põhjenda, miks lugu „Lehm läheb puhkusele” on muinasjutt. Too näiteid.

Muinasjutt on väljamõeldud lugu.

- Muinasjuttus**
- * pole teada, kus ja millal sündmus toimus
 - * on tegevuskohad nimeta
 - * on selliseid sündmusi, mis päriselt ei saa toimuda
 - * on väljamõeldud olendeid
 - * loomad mõtleavad ja räägivad
 - * räägitakse inimeste unistustest
 - * on mitmesuguseid võlusesemeid
 - * on sageli õnnelik lõpp

7. Jutusta, kuidas lehm lõunamaal käis. Abiks on kava (ül 2) ja tabel (ül 3).

8. Sten jutustas kaaslastele lehma lõunamaareisist. Otsusta, kas kõik on korras. Nummerda laused ja loe uuesti.

- Lehm ostis lennupileti ja sõitis lõunamaale.
- Ta otsustas minna ennast ookeani jahutama, kuid seal oli liiga palju haisid.
- Ookeanis olid haid, kes tahtsid lehma nahka pista.
- Ta udar oli piima nii täis, et perenaine pidi lehma lüpsma.
- Lehm ei tahtnud enam piima anda ja otsustas veidi puhata.
- Ta tundis end kodus väga mõnusalt.
- Lõunamaal oli väga palav.
- Lehmale meeldis, kui soe piim lüpsikusse sirises.
- Nii ei tulnud lehma puhkusest midagi välja.
- Lehm võttis kätte ja sõitis koju tagasi.

4

KODUKOHA MUISTENDID

Esimeses eesti keele tunnis meenutas õpetaja Kaja Raudmägi viiendas klassis loetud muinasjutte. Mõnes jutus räägiti sellest, kuidas on tekkinud mäed, järved, linnad. Need on **muistendid**. Muistendid on väljamõeldud lood. Viiendas klassis loetud jutud „*Miks jänese huul on lõhki*” ja „*Miks on kase koor valge?*” on ka muistendid. Muistendites kirjeldatakse, kuidas mitmed Eestimaa paigad on nime saanud või miks on metsloomadel hüüdnimed. Lood Eestimaa muistsetest vägilastest – Kalevipojast, Suurest Töllust, Vanapaganast või Ülemiste Vanakesest – on samuti muistendid. Õpetaja kirjutas olulise teabe tahvlile:

Muistend on väljamõeldud lugu. Muistendil ei ole kindlat autorit. Muistendid on seotud mingi kindla sündmuse, koha või isikuga.

Muistendis

- * kirjeldatakse mingit sündmust (*uba sai musta joone*)
- * räägitakse, kuidas midagi on tekkinud (*järve tekkimine*)
- * seletatakse, kuidas on koht nime saanud (*Kalevipoja säng*)
- * võivad tegutseda ka väljamõeldud olendid (*tondid, näkid*)

Siis luges õpetaja mõned muistendid ette. Õpilastele meeldisid lood „*Kuidas reinuvader endale nime sai?*” ja „*Miks Tallinn valmis ei saa?*”. Õpetaja andis koduseks tööks lugeda neli muistendit, milles on juttu Kasesalu lähiümbruse kohtadest. Need lood olid Karujärve tekkimisest, Kullamäe ja Hundikivi nime saamisest ning Valgjärve näkkidest. Õpetaja soovitas lastel nendesse paikadesse matkata ja oma silmaga need kohad üle vaadata.

1. Vasta teksti abil küsimustele.

1. Kes on kuuenda klassi eesti keele õpetaja?
2. Mis lugusid meenutas õpetaja 5. klassi õpikust?
3. Mis on ühist juttudel „*Miks jänese huul on lõhki*” ja „*Kuidas reinuvader endale nime sai?*”.
4. Nimeta Eesti vägilasi.
5. Kuhu soovitas õpetaja lastel matkata? Miks?

2. Otsusta pealkirja järgi, mis on muinasjutt, mis muistend.

Märgi tabelisse x. Põhjenda.

	muinasjutt	muistend
1. Munamäe tekkimine		
2. Kuidas uba endale musta joone sai?		
3. Uinuv kaunitar		
4. Vahva rätsep		
5. Miks on elevandil pikk lont?		
6. Kaunitar ja koletis		
7. Helme lossi varandus		

3. Loe muistendid ja leia kohad matkakaardilt (lk 29).

Iga muistendi lugemise järel täienda tabelit (lk 20).

1 KUIDAS TEKKIS KARUJÄRV?

Üsna ammusel ajal oli praeguse Karujärve kohal ilus kõrge mets. Selles metsas elas kaks karu. Nad mõlemad tahtsid saada metsloomade kuningaks. Otsustati, et tugevam karu saab valitsejaks. Karud hakkasid jõudu proovima. Nad kisklesid ühe päeva, kaklesid teise päeva, proovisid kolmandalgi päeval rammu. Karude mõirgamine kostis taevani. Taevataat saatis Kõu ja Pikse karusid lahutama. Karuotid ei pannud äiksemürinat tähelegi, mürgeldasid ikka edasi. Siis andis Taevataat pilvedele käsu imeda Võrtsjärvest vett ja uputada kisklevad karud. Tumedad ja veest pungil vihmapiilved jõudsid metsa kohale ja lasid oma luugid lahti. Vihma valas kui oavarrest. Vesi mattis metsa enda alla ja uputas ka karud. Peagi lainetas metsa asemel järv, mida rahvas hakkas kutsuma Karujärveks.

2 HUNDIKIVI

Kasesalu ja Karujärve vahelise tee ääres on lapik kivirahn, mida rahvas Hundikiviks kutsub.

Rahvas räägib, et ühel jaanilaupäeva õhtul sõi hobune koos varsaga karjamaal. Hunt tuli metsast ja tahtis varssa maha murda. Seda nägi vägilane Kalevipoeg, kes Kullamäel jalgu puhkas ja keha kinnitas. Kalevipoeg haaras kivi ja virutas selle hundi pihta. Ta tahtis hunti tabada, aga kuna hobune ja varss olid ka seal ligidal, siis jäid kõik kolm kivi alla. Varsal oli olnud kell kaelas. Räägitakse, et igal jaaniööl on kivi läheduses kellahelinat kuulda.

3 KULLAMÄGI

Kaugetel aegadel olid sõjamehed röövitud kulla ja raha sellele mäele maha matnud. Raha pidi peidus olema ühe suure kivi all ja seda valvasid tondid. Selleks, et kulda kätte saada, tuleb minna täiskuuööl kivi juurde. Kui kivile tilgutada kolm tilka verd, siis tõuseb kivi ise üles.

Kord katsus üks julge mees raha kätte saada. Ta tõstis kivi üles ja nägi augus rahapada. Kuid siis tuli kivi alt karvane, sarvedega ja inimese moodi kogu välja. Mees andis talle kepiga hoobi selga ja tont kadus kiunudes metsa. Pärast seda tuli august kole karu, kes purskas ninast ja suust tuld välja. Mees hakkas seda elukat kartma ja põgenes. Raha ja kuld aga vajusid kõlinal maa alla tagasi.

4 VALGJÄRVE NÄKID

Valgjärv on väga selge veega sügav veekogu. Rahvas räägib, et järve põhjas on kena valge loss, milles elavad vetevaimud ja näkid. Seetõttu kutsutakse Valgjärve ka Näkijärveks.

Kord kõndis üks noormees mööda järve kallast. Korruga kuulis ta väikese lapse nuttu. Mees ei saanud aru, kustpoolt nutuhääl tuleb. Mees kuulatas. Nuttu kostis kord siit, kord sealt. Noormees liikus mööda järvekallast edasi. Äkki nägi mees, et kivi otsas istub naisterahvas ja kammib oma juukseid. Juuksed läikisid tõusva päikese käes nagu kuld.

Mees sai aru, et kivil istuja oli näkk. Ta teadis, et näkid meelitavad inimesi vette ja uputavad ära. Noormees kiirustas järvest kaugemale. Aga mõni aeg hiljem oli sinna järve siiski üks mees ära uppunud. Rahva arvates oli selles süüdi näkk.

Külaelanikud hakkasid Valgjärve näkki Anneks kutsuma. Seda kivi, kus näkki istus, kutsutakse Annekiviks.

H. Gustavson „Igal kohal oma lugu”, 1981

M. J. Eisen „Esivanemate varandus”, 2000

4. Täienda tabelit teksti abil.

Nimi	Karujärv	Näkijärv	Kullamägi	Hundikivi	Annekivi
Koht	järv				
Sündmus	järve tekkimine ja nime saamine				
Päriselus esinevad tegelased	karud				
Muinas- jutulised olendid	Taevataat Pikne Kõu				

5. Vasta küsimustele teksti ja tabeli abil.

1. Nimeta muistendid, milles seletatakse kohanime saamist.
2. Nimeta muistendid, milles seletatakse nime andmist kividele.
3. Nimeta muistendid, milles on tegelasteks loomad.
4. Nimeta muistendid, milles on tegelasteks inimesed.

6. Leia ja kirjuta, mis muinasjutulisi tegelasi esines muistendites.

Loe laused nende kohta.

1. Kuidas tekkis Karujärv?
2. Hundikivi.
3. Kullamägi.
4. Valgjärve näkid.

7. Kuidas saad aru nendest väljenditest? Seleta.

Kirjuta, mitmendast muistendist väljendi leidsid.

proovisid rammu ☐	veest pungil vihmapiilved ☐
lapik kivirahn ☐	vihmapilved lasid oma luugid lahti ☐
tont kadus kiunudes ☐	läikisid tõusva päikese käes kui kuld ☐
kinnitas keha ☐	vihma valas kui oavarrest ☐

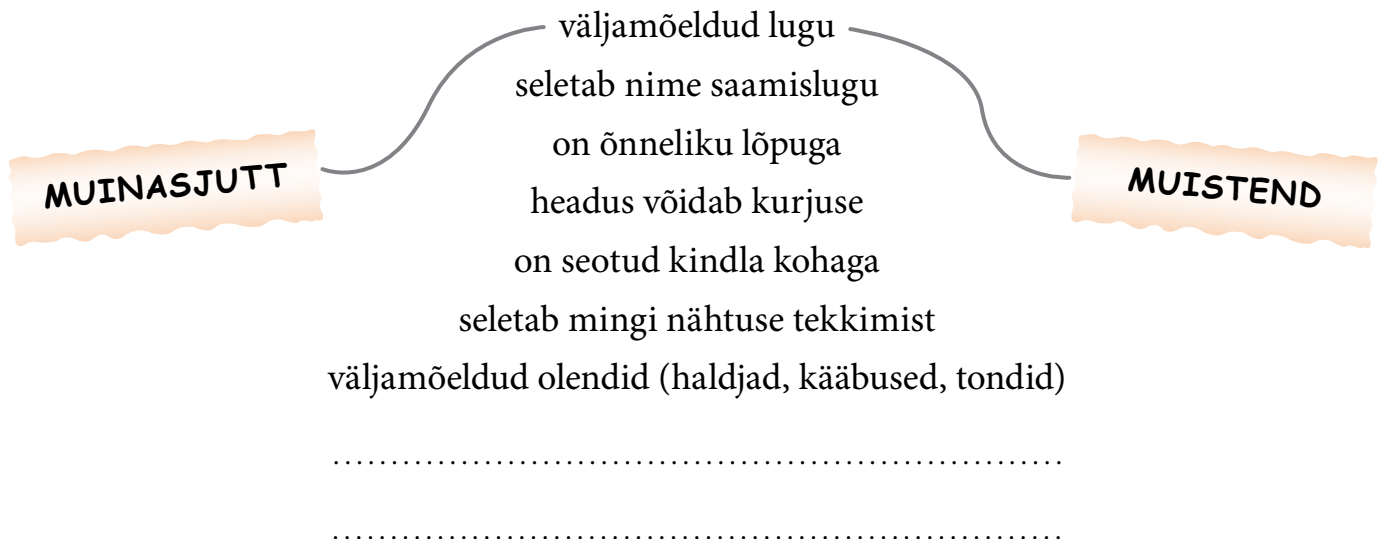
8. Vasta lühidalt.

1. Miks on järve nimi Karujärv?
2. Miks on mäe nimi Kullamägi?
3. Miks kutsuti Valgjärve Näkijärveks?
4. Miks on kivil nimeks Hundikivi ja Annekivi?

9. Vali üks muistend ja mõtle, mis pildi selle juurde joonistaksid.

Räägi sellest ka teistele.

10. Mis iseloomustab muinasjuttu ja mis muistendit? Ühenda joonega.

11. Loe laste jutustusi. Võrdle lugemispalaga. Leia ja jooni, millega sa nõus pole.

Sander: Vanasti oli Karujärve asemel soo. Metsas elas kaks karu, kes mõlemad tahtsid saada rikkaks. Kavalam karu pidi saama valitsejaks. Nad proovisid mõistust ja kisklesid mitu päeva. Taevataat andis vihmapiilele käsu uputada magavad karud. Tumedad lumepilved jõudsid metsa kohale ja lund hakkas sadama. Vesi uputas soo ja ka karud. Metsa asemel on nüüd veekogu, mida rahvas kutsub Karumereks.

Annabel: Üks julge mees tahtis rikkaks saada. Ta leidis ühe suure kivi ja nägi selle kõrval rahapada. Äkki tuli kivi alt välja karvane vampiir. Mees lõi teda kõvasti ja tont kadus karjudes kivi alla tagasi. Siis tuli august välja kole karu. Karul purskas ninast ja suust vett välja. Seda päkapikku mees kartis ja jooksis minema. Ta nägi, kuidas kivi kõrvalt rahapada lendu tõusis.

12. Paranda ja loe laste jutustused uuesti.

13. Täienda Mariliisi juttu. Räägi lugu uuesti.

Mariliis: Üks mees kõndis ja kuulis nuttu. Mees ei saanud aru, kust see tuleb. Mees läks. Ta nägi naist. Ta istus ja kammis. Mees aru, et see oli näkk. Ta teadis, et näkid uputavad. Mees läks ära.

*** Mõttele välja ja räägi kaaslastele üks tekkelugu.

- * Kuidas elevant endale londi sai?
- * Miks on jänesel pikad kõrvad?
- * Kuidas sai orav koheva saba?
- * Miks on sebra triibuline?

JALGRATTAMATKAL

I

☐ Püsisid ilusad sügisilmad. Kuues klass otsustas, et sel aastal minnakse sügismatkale jalgratastega. Eesti keele õpetaja andis hea mõtte: külastada muistendites kirjeldatud paiku. Lisaks klassijuhatajale tuli lastega kaasa suusatreener ja Rasmuse isa Margus Salu.

Reede hommikul kogunesid lapsed kooli juurde. Kõik olid eesseisvast matkast üsna evelil. Rasmuse isa kontrollis, kas kõigil on kiivrid peas ja rattad sõidukorras. Matkale minnes tuleb kaasa võtta ka esmaabivahendid. Klassijuhataja ratta pakiraamil oligi punase ristiga esmaabikott. Lastel oli kaasas ka pisut joogi- ja söögipoolist. Matkajad sõitsid mööda kruusateed ja õnneks ei liikunud seal eriti palju autosid.

☐ Kui sõidetud oli umbes kolm kilomeetrit, jõudsid matkajad Hundikivi juurde. Oli aeg meelde tuletada Hundikivi muistendit. Rasmus tahtis teada, kui kaugel on Kullamägi. Sealt heitiski Kalevipoeg suure kivi Kasesalu tee äärde. Õpetaja arvas, et sinna on viis-kuus kilomeetrit. Kalevipoeg pidi ikka tõeline hiiglane olema, et sellise kivimüraka nii kaugemale suutis heita!

☐ Lapsed sõitsid veel mõned kilomeetrid käänulist kruusateed ja olidki Karujärve ääres. Mõned lapsed olid seal varem käinud. Nad teadsid rääkida, et järve ümbrus on üsna soine. Ujuda pidi saama kivide juurest järve minnes. Kuigi mõni uljaspea oleks tahtnud vette minna, ei soosinud jahe sügisilm nii hilist suplust. Karujärve lähedal oli kena puhkepaik matkamaja ja istekohtadega. Siin oli sobiv koht keha kinnitada, sest peaaegu pool matkast jäi seljataha. Matkajad puhkasid pool tundi jalgu ja meenutasid Karujärve tekkelugu. Siis oligi aeg ratastele asuda ja teekonda jätkata.

☐ Paremtalt poolt hakkas paistma Valgjärve sinakas veepind. Annekivi jäi sedapuhku külastamata, sest järve-äärne jalgrada oli liiga märg. Lapsed tuletasid meelde, miks Valgjärve ka Näkijärveks kutsutakse. Matk jätkus. Vasakul pool teed laius kidurate määndide ja üksikute kaskedega Karujärve raba. Eespool sõitjad märkasid soomätastel punavaid jõhvikamarju. Lapsed tulid ratastelt maha ja mekkisid hapusid kuremarju. Marjad olid mõnusalt jahedad ja sobisid janu kustutamiseks.

1. Vasta küsimustele teksti põhjal.

1. Kuidas lapsed tulid mõttele teha jalgrattamatk koduümbrusesse?
2. Mis ettevalmistusi tegid lapsed enne matkale minekut?
3. Mis aitas kaasa, et teekond kulgeks turvaliselt?
4. Mis muistendiga seotud kohta lapsed kõigepealt külastasid?
5. Mis tähelepaneku tegid lapsed Hundikivi juures?
6. Kus matkajad tegid esimese pikema puhkepausi?
7. Mida lapsed puhkepausi ajal tegid?
8. Miks matkajad ei läinud Annekivi vaatama?

2. Jaota pala neljaks lõiguks ja vali igale osale pealkiri.

Teksti lugedes jälgi teekonda matkakaardil (lk 29).

☐ Esimene peatus Hundikivi juures.	☐ Ettevalmistused jalgrattamatkaks.
☐ Puhkepaus Karujärve ääres.	☐ Peatus Valgjärve lähedal rabas.

3. Järjesta esimese lõigu tegevused.

Ettevalmistused jalgrattamatkaks

- 1 Kodukohamuistendite lugemine.
- ___ Matka algus kooli juures.
- ___ Kogunemine kooli juures.
- ___ Varustuse kontrollimine.
- ___ Otsus minna jalgrattamatkale.
- ___ Söögi ja joogi muretsemine ning pakkimine.

4. Loe teine lõik ja täida lüngad loetu abil.

.....

Kooli juurest umbes kolm kilomeetrit edasi oli

Lapsed tuletasid meelde Hundikivi kohta loetud

Muistendi järgi oli Hundikivi visanud

Rasmus sai teada, et Kalevipoeg heitis kivi viie-kuue kauguselt.

Lapsed arvasid, et Kalevipoeg oli

Mis oli lastele eelnevalt tuttav?

Mida uut nad teada said või kogesid?

5. Loe saadud jutt. Kirjuta punktiirjoonele teise lõigu pealkiri.

6. Loe kolmas lõik ja asenda sulgudes olev väljend või sõna tekstist leituga.

.....

Karujärve ümbrus oli (märja pinnasega)

Järve põhi oli (kive täis)

Jahedad sügisilmad ei (soodustanud) ujumist.

Kui pool matkast sai läbi, siis oli aeg (einet võtta)

Puhkajad tuletasid meelde Karujärve (muistendit)

Mis oli lastele eelnevalt tuttav?

Mida uut nad said teada või kogesid?

7. Loe saadud jutt. Kirjuta punktiirjoonele kolmanda lõigu pealkiri.

8. Leia skeemilt (lk 29) Valgjärv, Karujärve raba, Annekivi.
Loe neljas lõik ja tõmba maha, mis skeemile ei sobi.

9. Meenuta loetud lugemispala ja arutle. Vasta küsimustele.

1. Mis ettevalmistusi matkaks tehti?
2. Kuidas täiskasvanud kaasa aitasid, et laste matk õnnestuks?
3. Mis meeleolu oli lastel, kui nad matkale asusid?
4. Mida lapsed matkal näha lootsid?
5. Mis oli lastele eelnevalt teada? Kust nad said teavet?
6. Mida uut lapsed matkal teada said või kogesid?

Järgmine peatus oli Kullamäel. Mäel oli palju suuri ja väiksemaid kive. Millise kivi all võis rahapada peidus olla, seda ei osanud küll keegi arvata. Kolme veretilka ei tahtnud ka keegi loovutada.

Kullamägi oli üsna kõrge künegas, sealt alla Kasesalu suunas kulges käänuline kruusatee. Rasmus tegi ettepaneku võidusõiduks: „Kes jõuab esimesena vana männini, on võitja!” Kõik matkalised polnud jõudnud veel oma kimpse-kompse kokku koguda, kui salk poisse mäest alla kihutas. Andres oli peaaegu kohale jõudmas, kui üsna suur kivi ta ratta ette jäi. Poiss lendas pea ees maanteelt karjamaale.

Kui teised poisid temani jõudsid, lamas Andres oimetult selili ja oigas vaikselt. Poisid nägid, et leparoigas oli jäänud Andrese käe alla. Ka poisi nägu ja paljad käsivarred olid kriimustusi täis. Õnn seegi, et Andresel ikka kiiver peas oli! Sõbrad tahtsid Andrest jalule aidata, kuid Rasmus keelas. Ta oli kuulnud, et kui pea või selg on viga saanud, ei tohi kannatanut liigutada.

Urmo võttis telefoni, helistas kohe numbril 112 ja kutsus abi. Siis jõudsid kohale ka teised matkakaaslased ja õpetaja. Nad nägid, mis oli juhtunud. Vaat mis tulemus oli arutul kihutamisel!

Kiirabi tulekuni proovisid kaaslased Andresega rääkida ja teda lohutada. Andres tegi küll silmad lahti, kuid rääkida ei tahtnud. Paistis, et ta käsi oli tõsiselt viga saanud ja valutab koledal kombel. Õnneks saabus kiirabi peagi ja poiss ning tema katkine ratas toimetati Kasesallu.

Matkaseltskonna lõbus tuju oli rikutud ja mornilt sõideti koduteel viimased viis kilomeetrit.

10. Vasta küsimustele teksti abil.

1. Mis muistendit meenutasid lapsed Kullamäel?
2. Kuidas muistendis seletati Kullamäe nime tekkimist?
3. Mis ettepaneku tegi Rasmus Kullamäel?
4. Mida tegid teised lapsed sel ajal, kui salk poisse võidusõidule asus?
5. Milleni pidid võidukihutajad jõudma?
6. Mis põhjustas Andrese kukkumise?
7. Mida nägid kaaslased, kui Andrese juurde jõudsid?
8. Mida kuulsid kaaslased, kui Andrese juurde jõudsid?
9. Mida tegid kaaslased kannatanu abistamiseks?
10. Millises meeleolus läbisid lapsed viimased kilomeetrid? Miks?

11. Tuleta Urmo ja päästeameti töötaja vaheline telefonivestlus. Täida lüngad.

Päästeameti töötaja: Halloo! Te helistasite hädaabinumbri ,
Lembit Saar kuulab teid, palun

Urmo: Mina olen Urmo Kask. Meil juhtus
Üks poiss kukkus ja

Päästeameti töötaja: Kas viga saanud poiss on teadvusel?

Urmo: Ta lamas meelemärkusetu, nüüd tegi
Ta ei midagi.

Päästeameti töötaja: Kas poiss kandis kiivrit? Kui rasked võivad
tema vigastused olla?

Urmo: Jah, tal on Tal on mõned kriimustused
kätel, aga paistab, et vasak võib-olla on luu katki.

Päästeameti töötaja: Mis on kannatanu nimi?

Urmo: Lepik, ta on Kasesalu Kooli

Päästeameti töötaja: Palun teatage nüüd täpne aadress, kuhu kiirabi saata.
Me oleme umbes 4–5 kilomeetrit Kullamäe
poole, siin lähedal teepervel on

Päästeameti töötaja: Hästi. Saadan kiirabi teele, see jõuab viie-kuue minutiga
kohale. Oodake ja ärge palun ise kannatanut liigutage.

Urmo: Aitäh, jääme ootama.

12. Arutle ja kirjuta lühivastused.

1. Mis ohutusnõudeid matkajad täitsid?

1. Jalgrattad olid sõidukorras.....
2.
3.
4.

2. Mis põhjustas õnnetuse?

1.
2.
3.

3. Miks ei olnud Andrese vigastused väga rängad?

1.
2.
3.

4. Kuidas oleks olnud võimalik õnnetust vältida?

.....

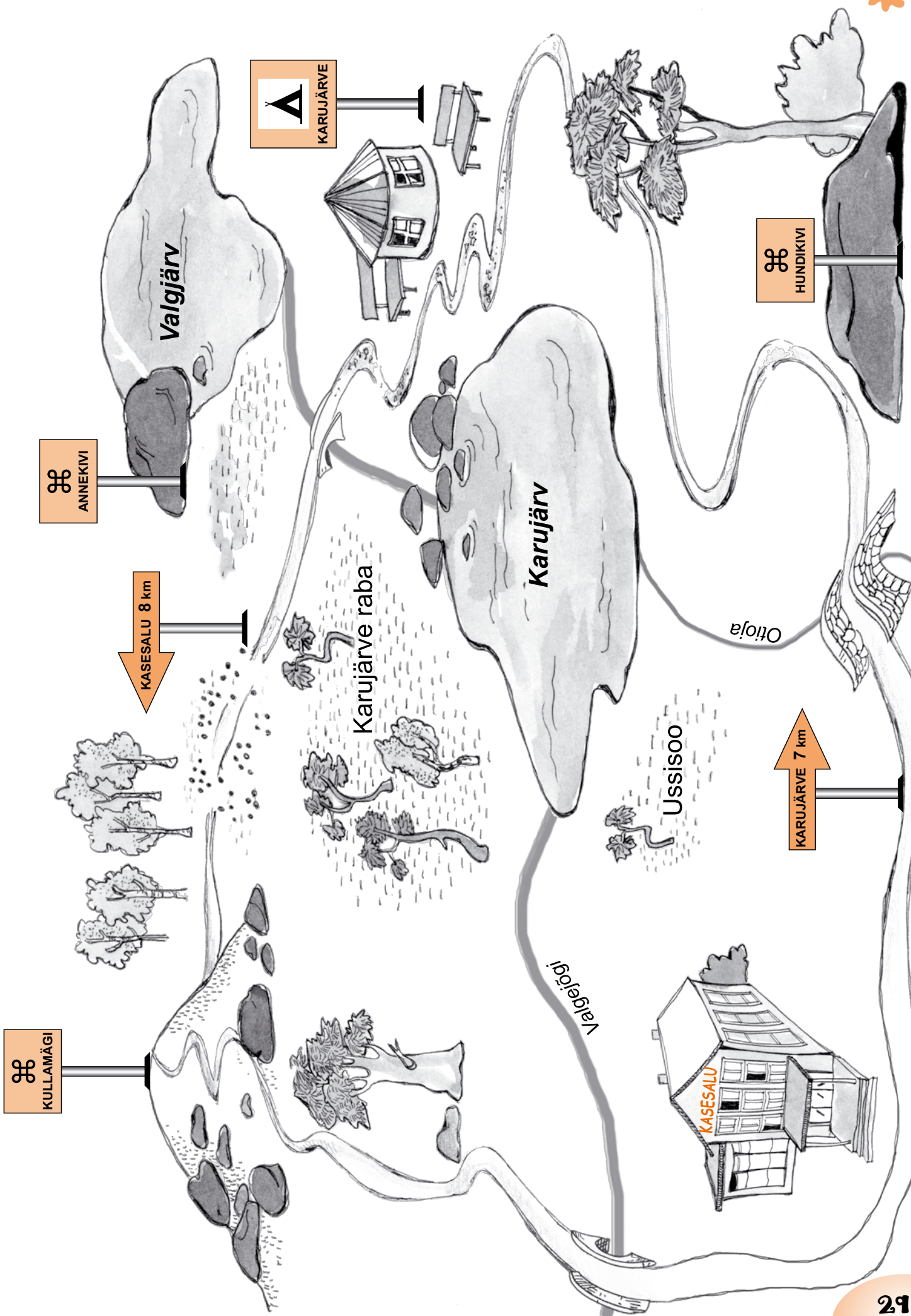
.....

.....

13. Meenuta loetud lugemispala teist osa ja jälgi laste teekonda matkakaardil. Märki õnnetuskoht kaardile.

14. Mis oli selles loos õpetlikku?

1. Matkal olles ei tohi tekitada ohtlikke olukordi.
2. Jalgrattaga sõites tuleb kanda
3. Õnnetusest tuleb teatada
4. Hädaabinumbril helistades tuleb
5. Kannatanut ei tohi
6.

⌘ ANNEKIIVI

KASESALU 8 km

⌘ KULLAMÄGI

⌘ KARUJÄRVE

⌘ HUNDIKIVI

KARUJÄRVE 7 km

Valgjärv

Karujärve raba

Karujärv

Ussisoo

Otoja

KASESALU

Valgegi

6

TELEFONIVESTLUS
ARSTIGA

Kasesalu Haigla kirurgiaosakonnas heliseb telefon.
Telefoni võtab vastu valveõde.

Valveõde: Tere! Kasesalu Haigla kirurgiaosakond, vanemõde Merlin Laane on kuuldel.

Mart: Tere! Mina olen Kasesalu Kooli õpilane Mart Pettai. Meie klassi jalgrattamatkal juhtus õnnetus ja klassivend Andres Lepik sai vigastada. Ta peaks veel haiglas olema. Ma soovin teada saada, kuidas tal läheb.

Valveõde: Niipalju kui mina tean, oli poisil käeluumurd ja peapõrutus. Palun oota väheke, ma kutsun Andrese raviarsti. Tema oskab sulle rohkem teavet anda.

Möödub paar minutit.

Arst: Halloo! Kirurg Toomas Toompalu kuuleb teid.

Mart: Tere! Mina olen Andrese klassivend Mart. Soovin teada, kuidas sõbra tervisega lood on.

Arst: Tere, Mart! Su klassivennal läheb juba päris kenasti. Käsi on tal kipsmähises ja paari nädalaga peaks luu kokku kasvama. Tal olid ka mõned muhud, marrastused ja haavakesed. Aga pole hullu, ta sai ainult mõned plaastrid. Kuna Andresel oli ka üsna tugev peapõrutus, siis jääb ta tänaseks ööks haiglasse jälgimisele. Kui kõik on kenasti, saab poiss homme koju. Aga ta peab nädalakese veel voodis lamama.

Mart: Aitäh! Kas te oskate öelda, millal Andres jälle kooli tulla tohib?

Arst: Kui Andres on ettenähtud aja kenasti voodirežiimil ja pea enam ei valuta, siis saabki kooli. Kipsis käsi ei peaks segama, kui ta just vasakukäeline pole.

Mart: Ei, Andres kirjutab parema käega. Aga kas ma Andresega saaksin rääkida?

Arst: Kahjuks ei luba me tal voodist tõusta. Parem oleks, kui sa ka tema mobiilile ei helista. Helin häirib nii teda kui ka teisi haigeid. Andresel oli tugev peavalu ja käsi valutab. Õde tegi talle rahustava süsti ja nüüd peaks poiss juba magama. See on tore, et helistasid ja sõbra pärast muretsed. Kui poiss homme koju saab, siis võid teda külastada. Aga ainult lühikest aega!

Mart: Suur tänu teile! Kui Andres üles ärkab, siis palun öelge talle, et Mart soovib talle head paranemist. Head aega!

Arst: Head õhtut!

1. Vasta küsimustele. Leia vastused tekstist.

1. Miks tahtis Mart teada, kuidas sõbral läheb?
2. Milleks Mart haiglasse helistas?
3. Kes vastas Martile?
4. Kas haiglaõde teadis täpselt, kuidas on lood Andrese tervisega?
5. Miks valvõde kutsus raviarsti telefoni juurde?
6. Mida Mart arsti käest teada soovis?

2. Leia tekstist ja loe.

1. Mis sõnadega Mart
 - * ennast tutvustas?
 - * oma soovidest teatas?
 - * vastas arsti küsimustele?
 - * teatas soovist Andresega rääkida?
 - * tänas arsti?
2. Mis sõnadega arst Toomas Toompalu
 - * ennast tutvustas?
 - * Andrese vigastustest rääkis?
 - * keelas Andresele helistamise?
 - * põhjendas haigete vajadust vaikuse ja rahu järele?

3. Täienda tabelit teksti ja 2. ülesande põhjal.

<p>MART</p> <ul style="list-style-type: none"> * helistas * tutvustas ennast * küsis infot 	<p>VALVEÕDE MERLIN</p> <ul style="list-style-type: none"> * vastas, tutvustas ennast * andis teavet * palus oodata
<p>MART</p> <ul style="list-style-type: none"> * tutvustas ennast * küsis 	<p>ARST TOOMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> * tutvustas ennast * jagas teavet
<p>MART</p> <ul style="list-style-type: none"> * tänas * 	<p>ARST TOOMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> * * tahtis teada
<p>MART</p> <ul style="list-style-type: none"> * * 	<p>ARST TOOMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> * * *
<p>MART</p> <ul style="list-style-type: none"> * * * 	<p>ARST TOOMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> * *

4. Tee kokkuvõte. Mis oli selles vestluses õpetlikku?

Telefonile helistades tuleb

1.
2.
3.

Rääkida tuleb häälega.

Kõne lõpul tuleb

5. Kujutle neid olukordi ette ja koosta telefonikõned (suuliselt).

1. Sinu sõber on haigena kodus. Sina helistad sõbrale, aga kõne võtab vastu tema ema. Mida räägid?
2. Sina oled mitu päeva koolist puudunud. Helistad eesti keele õpetajale ja soovid teada, mis on koduseks tööks antud. Mida räägid?
3. Sul on vaja läbi lugeda Oskar Lutsu raamat „Nukitsamees”. Sa helistad raamatukokku. Soovid teada, kas vajalikku raamatut on võimalik raamatukogust laenutada. Mida räägid?

Telefoniga helistades

- Tervita.
- Tutvusta.
- Selgita oma soovi.
- Täna.
- Lõpeta viisakalt.

7 MÕTELDA ON MÕNUS

Hando Runnel

- 1 Mõtelda on mõnus,
rääkida on raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!
- 2 Kõnelda on kergem,
kirjutada raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!
- 3 Kirjutada kergem,
rehkendada raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!
- 4 Mõtelda on mõnus,
kuidas kõik on raskem,
ärgem sellepärast
mõnu mööda laskem!

H. Runnel „Mõtelda on mõnus” 1982, lk 11

1. Loe esimene salm ja vasta küsimustele.

1. Mis on luuletaja arvates raskem: rääkimine või mõtlemine?
2. Mis on luuletaja arvates kergem: rääkimine või mõtlemine?
3. Kuidas saad aru mõttest: *laseb pea norgu*?
 annab alla jääb tukkuma on unine
4. Millal *laseb* inimene vahel *pea norgu*? Miks?

2. Loe teine salm ja vasta küsimustele.

1. Kuidas luuletaja võrdleb rääkimist ja kirjutamist?
2. Mis on luuletaja arvates kergem: rääkimine või kirjutamine?
3. Mis on luuletaja arvates raskem: rääkimine või kirjutamine?

4. Võrdle teise salmi sõnastust esimese salmiga. Mida märkad?

1 Mõtelda on mõnus,
rääkida on raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!

2 Kõnelda on kergem,
kirjutada raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!

3. Loe kolmas salm ja vasta küsimustele.

3 Kirjutada kergem,
rehkendada raskem,
ärgem sellepärast
pääd veel norgu laskem!

1. Mille poolest on kolm esimest salmi sarnased?
2. Mis sõna on luuletaja kasutanud arvutamise kohta?
3. Mis on luuletaja arvates kergem: kirjutamine või arvutamine?
4. Mis on luuletaja arvates raskem: kirjutamine või arvutamine?

4. Mis tegevust pidas luuletaja raskemaks? Lõpeta laused luuletuse abil.

1. Kirjutamine on raskem kui
2. Mõtlemine on kergem kui
3. Arvutamine on
4. Rääkimine on

5. Loe neljas salm. Jooni väited, mis sobivad salmiga.

4 Mõtelda on mõnus,
kuidas kõik on raskem,
ärgem sellepärast
mõnu mööda laskem!

Ära karda raskusi!
Tee ka raskeid töid rõõmuga!
Mõtle headele asjadele!
Hoia pea püsti ja astu julgelt raskustele vastu!

6. Arutle ja too näiteid.

1. Millal sul töö paremini õnnestub?

Teen tööd käsu peale.

Teen tööd mõnu pärast.

2. Mida teed sina mõnuga?

Õpetaja Kaja Raudmägi esitas eesti keele tunni alguses lastele küsimuse: „Mis tuleb sulle meelde, kui kuuled sõna **intervjuu**?”

Kerli: „Teleris esitavad reporterid tundud inimestele küsimusi.”

Mart: „Olen kuulanud raadiost intervjuusid mõne tuntud laulja või näitlejaga. Inimene räägib, kuidas ta kuulsaks sai või mis on tema edaspidised plaanid.”

Andres: „Mina otsin ajalehest intervjuusid mõne kuulsa sportlasega.”

Rasmus: „Eelmisel aastal lugesime intervjuud Gerd Kanteriga. See oli ilmunud ajakirjas „Semu”.”

Brita: „Intervjuu on selline vestlus, kus üks inimene esitab küsimusi ja teine vastab.”

Õpetaja: „See on kõik õige, mida te rääkisite. Et kõik meelde jääks, kirjutan olulise tahvlile.”

Intervjuu on küsitlus. Küsitleja kogub mingi teema kohta andmeid. Selleks usutleb ta vastajat ja esitab talle küsimusi. Sisukatele küsimustele saab vastaja ka huvitavalt vastata.

Õpetaja palus lastel kuulata kooliraadiost intervjuud Kasesalu kooli direktoriga. Ta rõhutas, et lapsed jälgiksid hoolega küsimusi.

Pärast intervjuu kuulamist küsis õpetaja, mis jäi lastele meelde. Laste arvates rääkis direktor palju rohkem kui intervjueerija küsis. **Maris** ütles: „Näiteks oli küsimus: „*Mida te sellel suvel tegite?*” Direktor vastas sellele hästi pikalt ja rääkis oma reisimuljeid. Ta rääkis väga põnevaid seiku oma matkast ja tekitas huvi reisimise vastu.”

„Usutluses tuli veel välja, et meie soliidne direktor oli koolipõlves üsna ulakas poiss” lisas **Rasmus**.

Õpetaja Kaja palus lastel ette valmistada intervjuu ema või isaga. Selleks ta soovitas mõelda küsimusi nende koolipõlve kohta. Õpetaja kirjutas küsimused tahvlile ja sealt valisid lapsed välja viis-kuus küsimust. Järgmiseks tunniks oligi vaja esitada kirjalik töö: intervjuu ema või isaga. Õpetaja lubas, et huvitavamad tööd ilmuvad kooli ajalehes „Kaseleheke”.

1. Vasta küsimustele teksti abil. Jooni tekstis oluline sõna (sõnad).

1. Mis teemat käsitles õpetaja eesti keele tunnis?
2. Kust olid lapsed intervjuud kuulnud-lugenud?
3. Kellega tehtud intervjuud huvitasid õpilasi?
4. Mida pidas õpetaja intervjuu puhul väga oluliseks?
5. Mida jälgisid õpilased, kui kuulasid koolidirektori vestlust?
6. Mida arvasid õpilased direktori vastustest?
8. Kellega pidid 6. klassi õpilased intervjuu tegema?
9. Mis teemal oli vaja küsimusi esitada?
10. Milleks kirjutati küsimused tahvlile?

2. Täida tabel teksti ja oma kogemuste põhjal.

Küsimus	Vastus
1. Kust oled intervjuud näinud?	
2. Kust oled intervjuud lugenud?	
3. Kust oled intervjuud kuulnud?	
4. Kellega tehtud intervjuud oled TV-st vaadanud?	
5. Kellega tehtud intervjuud oled raadiost kuulnud?	
6. Kellega tehtud intervjuud oled lugenud?	
7. Keda tahaksid intervjuuerida?	

Mardi intervjuu emaga

1. Kas sa mäletad midagi oma päris esimesest koolipäevast?

Sel ajal mindi kooli 6-aastaselt. Olin suvel saanud kuue-aastaseks ja läksin Alatskivi kooli I klassi. Minu pinginaabriks sai Anu. Ma istusin tema kõrval ainult ühe aasta, siis läks Anu teise kooli. Mäletan, et kõrvalruumis olid voodid. Me pidime lõuna ajal magama nagu lasteaialapsed.

2. Mis sündmus on sul kooliajast eriti meelde jäänud?

Neid on mitmeid. Näiteks näärrikarneval, ma sain auhinna Saabastega Kassi kostüümi eest. See oli vist IV klassis. Vanematest klassidest on meeles ekskursioon Lätimaale ja mõned põnevad matkad, kui ööbisime telkides.

3. Missugune oli su koolivorm?

Sinine pluus ja punase-sinise ruuduline seelik. Kanda võis ka tumesiniseid viigipükse. Oli ka vormimüts, aga see oli mul vist ainult esimeses klassis. Ma seda enam täpselt ei mäleta.

4. Kas sulle meeldis koolivormi kanda?

Koolivorm oli kohustuslik. Mulle ei meeldinud üldse see ruuduline voltidega seelik. See tegi kõik tüdrukud ühesugusteks paksukesteks. Vanemates klassides võis kanda ka tumesinist seelikut. See meeldis tüdrukutele rohkem. Mina eelistasin kanda pikki pükse.

3. Mis olid sel ajal popid asjad?

Puukingad olid moes ja kitsad liibuvad püksid. Tegime seelikud lühemaks, et oleks ikka hästi mini-mini seelik. Mina õmblesin riidest koolikoti, teistel sellist polnud. Nagu ikka plikad, kogusime ka meie kleepse ja kirjutasime salmikuid. Paegu vist tehakse ka nii. Välismaa vildikad olid ka väga nõutud kaup.

4. Mida koolis ei lubatud teha?

Ei tohtinud olla kõrvarõngaid, kontsaga kingi ja väga lühikest seelikut. Juuksed ei võinud olla lahtiselt, tuli punuda patsi või siduda hobuse-sabaks. Rangelt oli keelatud ennast värvida, ehtida ja küüsi lakkida.

Aitäh sulle, ema, intervjuu eest. Oli väga huvitav sinu kooliajast kuulda.

3. Vasta küsimustele intervjuu põhjal.

1. Mis koolis käis Mardi ema?
2. Mille poolest erinesid Mardi ema ja praeguse aja I klassi õpilaste kooliaeg? <
3. Mis sündmused olid Mardi emale kooliajast meelde jäänud? <
4. Missugune oli vana aja tütarlaste koolivorm?
5. Miks Mardi ema eelistas kanda koolivormi pükse?
6. Mis olid Mardi ema lapsepõlve moeasjad? <
7. Mida ei lubatud tüdrukutel koolis kanda? <

4. Märki tabelisse, mis teave oli Mardi ema intervjuust sulle uudne. Mis oli sinu jaoks huvitav?

	Teadsin varem	Sain teada	Oli huvitav teave
1. Lapsed läksid kooli 6-aastaselt.			
2. 1. klassi lapsed magasid lõuna ajal.			
3. Õpilased pidid kandma koolivormi.			
4. Moes olid miniseelikud.			
5. Häid vildikaid oli poes väga harva saada.			
6. Tüdrukud ei tohtinud ennast värvida ja ehtida.			

Kerli intervjuu isaga

Kerli: „Isa, ma tahan teha sinuga väikese intervjuu.
Kas sa oled nõus mõnele mu küsimusele vastama?”

Isa: „Olgu peale, mul on pisut aega sinuga vestelda.
Mida sa teada tahad?”

Kerli: „Palun räägi mulle oma kooliajast.”

1. Kas sa mäletad oma esimest pinginaabrit?

Siim oli kogu kooliaja mu parim sõber ja pinginaaber.

Tead, mulle meenub luuletus, kirjutasin selle vist 5. klassis:

Mina istun klassis Siimuga,
teen seda suure rõõmuga.
On pinginaabriks mulle heaks,
ma teda oma sõbraks pean.

Kerli isal oli
selline koolimüts

2. Nii et Siim oligi su pinginaaber.

**Kas seesama onu-Siim, keda
minagi tunnen?**

*Jah, sa tunnend teda tõesti. Ta töötab päästeteenistuses. Siimu peres on
neli last, neist noorim on alles kolme-kuune.*

3. Kas sa tegid vahel ka ulakust?

*Vahel ikka juhtus, et ka mõni koerustükk sai tehtud. Panime matemaatika-
õpetajale tooli peale knopka, õnneks oli tal nahkkuub seljas. Ma olen
tundi hilinemise eest ka märkusi saanud.*

4. Mida tehti õpilastega, kes tunnis korda rikkusid?

*Kirjutati päevikusse märkus, saadeti ukse taha või viidi direktori juurde.
Meil oli väga kuri direktor, teda kardeti väga.*

5. Mis olid koolis sinu lemmikained?

*Üle kõige meeldisid mulle tööõpetus, kehaline kasvatus ja loodusõpetus.
Ajalugu ja matemaatika meeldisid vähem, aga sain hakkama.*

6. Isa, kui sa oleksid praegu koolipoiss, mida sa siis teisiti teeksid?

Ma õpiksin kindlasti rohkem võõrkeeli, neid läheb elus väga vaja.

7. Kelleks sa tahtsid saada ja kas soovid täitusid?

Põhikooli lõpul tuli otsustada, kas minna edasi keskkooli või hakata ametit õppima. Kuna mul ei olnud plaanis ülikooli minna, valisin tehnikumi. Läksin Luuale metsatehnikuks õppima ja see amet on mul siiani. Tegin õige valiku ja olen rahul.

Suur tänu, isa.

5. Vasta küsimustele intervjuu põhjal.

1. Mida sai Kerli teada isa pinginaabrist?

.....
.....

2. Mis karistusi said ulakad koolipoisid?

.....
.....

3. Mida sai Kerli teada isa lemmikainetest?

.....
.....

4. Miks Kerli isa otsustas pärast põhikooli tehnikumi minna?

5. Mida isa valitud elukutses arvas?

6. Võrdle kahte intervjuud.

1. Mis sõnadega Kerli ja Mart oma vanemate poole pöördusid?

2. Mida ühist leidsid laste vanemate ja tänapäeva laste koolielust?

3. Mis on vanemate koolipõlves ja tänapäeval väga erinev?

4. Mis sõnadega Kerli ja Mart oma usutluse lõpetasid?

7. Mis teemal esitasid Mart ja Kerli vanematele küsimusi?

Märgi tabelisse ✕.

Teema	Mart	Kerli
esimene koolipäev		
pinginaabrid		
õppeained		
distsipliin koolis		
koolivorm		
popid asjad		
keelud		
meeldejäädavad sündmused		

8. Mõtle viis küsimust, mida võiksid ema või isa käest küsida.

1.
2.
3.
4.
5.

9. Vali nendest kolm huvitavamast ja esita need vanematele.

Vormista saadud vastused intervjuuks.

1 OKTOOBER

Leelo Tungal

1 Kustkohast need puulehed teavad, et aeg on neil kollaseks minna? Mismoodi nad teavad, et peavad kuldseks värvima terve me linna?

2 Mismoodi need oravad teavad, et pähkleid peab koguma varuks? Mis saab siis, kui oravad peavad end kährikuks, siilikuks või karuks?

3 Kust lapsedki teavad, et peavad koolis käima, kui tarkust on vaja? Mida lapsed ei tea, seda teavad isa, ema ja õpetaja!

L. Tungal „Vana vahva lasteaed”, 1988, lk 39

1. Vasta küsimustele luuletuse abil. Loe vastavad read.

1. Missugustele sügise tunnustele luuletaja tähelepanu juhib?

Täienda ja kirjuta rea lõppu salmi number.

* puulehed

* mõned loomad koguvad

* mõned loomad arvavad, et

* lapsed

2. Kes koguvad talvevarusid? Kes ei kogu talveks toiduvarusid?

3. Kust koguvad lapsed tarkust?

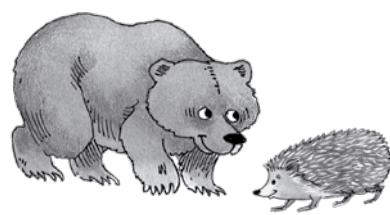
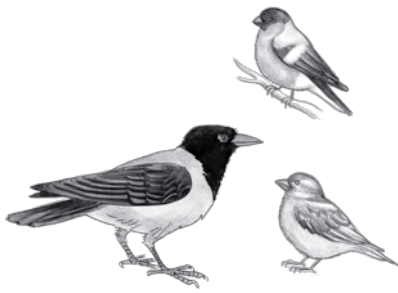
4. Kes suunavad lapsi tarkust koguma?

5. Mis küsimustele ei leia luuletusest vastuseid?

2. Vali igale salmile sobiv pealkiri. Kirjuta salmi number ruudu sisse.

- Puudel on tarvis kollaseid lehti.
- Sügisel muudavad puulehed värvi.
- Oravad peavad end kährikuteks.
- Oraval on tarvis talvevarusid koguda.
- Vanemad sunnivad lapsi õppima.
- Koolilastel on vaja tarkust koguda.

3. Kirjelda, mis muutused toimuvad sügisel looduses.

PUUD	LOOMAD	LINNUD
		
		

4. Räägi, mida teevad inimesed sügisel.

Missugused on sügisilmad?

Mis rõivaid ja jalanõusid kanname sügisel?

Lapsed on jälle koolis

Sügistööd aias

Sügistööd põllul

Ettevalmistused talveks

POISSLAPSELE NIME VALIMAS

Oskar Lutsu ainetel

I

Paunvere rätsepa Kiire peres on juba kaks poega. Vanem poeg Heinrich Georg Aadniel käib koolis. Noorem, Friedrich Viktor Ottomar, õpib juba hoolega tähti.

Nüüd oli aga toonekurg Kiirte perel uuesti võõrsil käinud ja veel ühe ilusa poisi juurde toonud. Selle üle on vanemate ja vendade rõõm muidugi suur. Muret teeb ainult uuele elanikule nime otsimine.

Harilikku või lihtsat nime ei pane Kiired oma lapsele iialgi. Ennem jätavad nad lapse hoopis ilma nimeta. Aga nime peab inimene siiski saama. Nimesid on ju maailmas lõpmata palju, vaja ainult otsida ja järele kaaluda.

Papa Kiir on kolm uut kalendrit ostnud. Tema teinepool Katarina Rosalie sirvib neid hoolega ja otsib sealt sobivat nime. Rätsepmeister käib juba kolmandat päeva ringi ja arutab kõiksuguseid nimesid: Adalbert, Albreht, Arved, Bruno, Benno, Bernhard, Elmar, Hugo, Kaspar, Ludvig, ...

Aga ükski neist ei ole ikka see, mis ta peaks olema. Ikka on seda või teist nime kuskil ja kunagi kuulnud. Kui siiski mõni nimi ehk sobiks, siis tõrjub abikaasa selle tagasi.

Oh oleks see nimeotsimise aeg ometi kord juba möödas!

Ka punase peaga Heinrich Georg Aadniel ei leia kuskil rahu. Ta käib koolis ringi ja pobiseb ühtelugu enese-ette arusaamatuid sõnu. Siis jääb ta mõne koolivenna ette seisma, vaatab sellele otsa ja küsib:

„Ütle mulle üks ilus poisslapse nimi.”

Küsitav ütleb siis omast arust kõige ilusama nime. Aga Aadniel raputab kurvalt pead ja läheb mõne teise poisi juurde. Nii on peaaegu kõik poisid juba läbi küsitud.

Ainult Joosep Tootsi käest on veel küsimata.

Toots ajab parajasti uue koolipoisi Ants Vipperiga juttu. Nüüd läheneb punapea neile üsna nukra näoga. Ta esitab oma hariliku küsimuse:

„Ütelge mulle üks ilus poisslapse nimi.”

Ants Vipper võtab asja väga tõsiselt ja on valmis aitama. Ta vaatab küsija poole ja vastab: „Ilus poisslapse nimi ... Kui juba, siis ikka eesti nimi. Veel ilusam on mõni vana eesti nimi: Lembit, Kaupo, Vambola.” Heinrich Georg Aadniel vehkleb kätega ja taganeb seina poole: „Ei, ei! Mitte neid!”

1. Vasta küsimustele täislausega. Kasuta teksti abi.

1. Mitmes laps sündis Kiire perekonda?
2. Mis nimed olid Kiire pere vanematel poegadel?
3. Kust otsisid beebi vanemad lapsele nime?
4. Miks ema ja isa lapsele sobivat nime ei leidnud?
5. Mis tingimused olid ema-isa jaoks beebile nime valikul olulised?
6. Kuidas otsustas Heinrich Georg Aadniel oma vanemaid aidata?
7. Mis sooviga Heinrich Georg Aadniel koolikaaslaste poole pöördus?
8. Mis nimesid soovitas koolivend Ants Vipper?
9. Mida Kiir koolivendade pakutud nimedest arvas?

2. Jaota pala nelja ossa. Kirjuta lausesetesse puuduvad sõnad.

1. Kiire perre kolmas poeg.
2. Lapsevanemad ei suutnud
3. Heinrich Georg Aadniel
4. Ants Vipper

3. Loe laused ja pööra tähelepanu allajoonitud sõnadele.

Leia ja loe, kuidas on tekstis väljendatud.

1. Kiire perekonda oli sündinud veel üks poeg.
2. Lapsevanemad ei tahtnud oma pojale tavalist nime.
3. Papa Kiire abikaasa Katarina Rosalie otsis sobivat nime kalendrist.

4. Räägi, kuidas ema ja isa poisile sobivat nime otsisid.

Mis toimus?

- * sündis kolmas poeg
- * poisile otsiti nime
- * tahtsid erilist nime
- * otsis kalendrist
- * ei sobinud ükski nimi

Mida tundsid?

.....

.....

.....

.....

.....

mure
rõõm
uhkus
rahutus
nõutus
abitus
segadus

Kiire peres oli kombeks panna lastele

.....

Vanemad tahtsid näidata, et

.....

5. Räägi, kuidas Heinrich Georg Aadniel väikevennale sobivat nime otsis.

- * mõtles endamisi
- * pöördus poiste poole
- * ei nõustunud
- * küsitles teisi
- * nimi ei sobinud
- * oli mures
- * küsis Ants Vipperilt
 - tahtis aidata
 - soovitas nimesid

||

Heinrich Georg Aadniel läheb nüüd otsekohe Tootsi juurde. Kiir küsib Tootsilt poisile nime.

K: „Ütle mulle üks ilus poisslapse nimi!”

T: „Jaa, mul on küll üks nimi, aga seda ei ütle ma sulle.”

 : „Mispärast sa ei ütle?”

- ___: „Mispärast, noh... Vaata, narr, kust ma võin ütelda, kui mul teda enesele tarvis läheb.”
- ___: „Endale tarvis läheb? Hii-hii-hii! Mis sa ta'ga teed, sul on ju nimi.”
- ___: „Ei, ma ei või ütelda.”
- ___: „Mispärast sa siis ei või?”
- ___: „Sellepärast, et ma ei või, noh! See on niisuke nimi, et oi, oi!”
- ___: „Siis ütle ometi, mis nimi see niisuke on!”
- ___: „Jah, aga kui ma ei või!”
- ___: „Mispärast sa ei või siis?”
- ___: „Ma ütlesin, et mul seda enesele tarvis läheb. Vaata, Kiir, mis ma sulle ütlen: selle nime tahan ma oma esimesele pojale panna.”
- ___: „Sina oma pojale? Hihii, millal see veel tuleb!”
- ___: „Ükskõik millal, aga ükskord ta ikke tuleb. Kui ma nüüd sinule nime ära annan, kust ma siis jälle uue saan. Mul andis kolm aastat mõtelda, enne kui ma selle nime kätte sain.”
- ___: „Toots, ma toon sulle kaks õuna, kui sa ütled.”
- ___: „Kaks õuna ...!”
- ___: „Kolm, noh! Siis on iga aasta eest üks õun.”
- ___: „Oh sa narr, mina annan selle nime sulle kolme õuna eest ära! Kui sa just tahad, siis mine ja too mulle kuus õuna. Aga kõik olgu suured ja ilusad! Siis ma vaatan ...”
- ___: „Mis sa vaatad siis?”
- ___: „No siis ma vaatan õunte pealt, kas maksab ütelda või ei.”
- ___: „Ei, sa pead siis ütlema.”
- ___: „Mine, mine koju, too õunad ära!”

6. Loe Kiire ja Tootsi vahelist kahekõnet. Märgi rea ette joonele, kes rääkis: Kiir (K) või Toots (T).

7. Loe poistevahelist vestlust. Täienda teksti tabelis toodud sõnade ja väljenditega.

Näide:

K pöördub (Tootsi poole): „Ütle mulle üks ilus poisslapse nimi!”

T ei taha ütelda: „Jaa, mul on küll üks nimi, aga seda ei ütle ma sulle.”

KIIR	TOOTS
1. pöördub (Tootsi poole)	2. ei taha ütelda
3. pärib	4. mõtleb, arvab
5. itsitab, imestab, küsib	6. keeldub
7. tahab teada	8. ei ütle, tekitab põnevust
9. käib peale	10. ei taha öelda
11. pärib, uurib	12. ei ütle, selgitab
13. naerab, imestab	14. kinnitab, põhjendab
15. meelitab	16. kahtleb
17. lubab	18. tingib, käsib, kahtleb
19. tahab teada	20. seab tingimuseks
21. nõuab	22. kamandab

8. Mõtle ja arutle.

1. Mis põhjusel kauples Toots Kiirega nii pikalt?

Mida Toots tegelikult soovis? Mis kasu Toots sellest sai?

- tahtis nime poja jaoks hoida
- lootis aega võita, et nime peale mõelda
- tal polnudki nime välja mõeldud
- tahtis õunu saada
-

2. Mida arvad Tootsi ütlusest: „*Mul andis kolm aastat mõtelda, enne kui ma selle nime kätte sain.*”

- Toots valetas
- tegi ennast väga tähtsaks
- tahtis seda nime eriliselt tähtsaks teha
-

3. Mida Toots rääkis, et Kiires põnevust üles kruvida?

4. Mida arvad Tootsi ütlusest: „*Siis ma vaatan õunte pealt, kas maksab ütelda või ei?*”

- *
- *
- *

9. Loe Tootsi ja Kiire kahekõne osalistega.

Tüki aja pärast ilmub Kiir kuue õunaga uuesti Joosep Tootsi palge ette. Toots hindab õunu niisuguse pilguga, nagu oleks ta õuna-kaupmees. Kiir näeb ahastusega, kuidas õun õuna järel Tootsi hambaste taha kaob. Kuid lubatud nimi ei ilmu kuuldavale.

___: „Ütle nüüd nimi, sa lubasid ütelda,” mangub Kiir ja võtab poisi käest kinni. Toots tahab juba viiendale õunale hambaid külge ajada.

___: „Võib olla, et oleks ütelnud kah, kui sa paremad õunad oleks toonud. Aga sa tood nii pisikesed justkui silmamunad, ei tea kes neid sööb!” vastab Toots ja pistab õuna suhu.

___: „Ma võtsin kõige paremad, mis ma leidsin. Ja kui see nimi tõesti nii ilus on, nagu sa kiidad, siis kutsume sind pidusse kah.”

___: „Ah soo! Ei noh, pidusse ma tulen küll, aga ütle, mis seal süüa antakse? Kas sülti kah tehakse?”

___: „Jah, jah. Sülti tehakse ja ... vorsti ja ... praadi ja ...”

___: „Kas rosinatega saia kah tehakse?”

___: „Tehakse küll.”

___: „No vaata!” Toots võtab Kiire pintsaku nõobist kinni. „Sa ütle, et nad õige palju rosinaid panevad: pangu nii palju, et rosin rosina küljes kinni on. Muidu otsi teisi mööda saia taga ja urgitse noa otsaga nagu narr, enne kui mõne kätte saad.”

___: „Ma lasen rosinaid panna nii, et mustab, ütle aga nimi ära.”

___: „Hea küll, aga pea sa oma sõna. Vaata, Kiir, mul on neid koguni kaks ... neid nimesid. Esimene, see on ikka see päris nimi, see õige tore nimi. Aga teine on kah väga kena. Vaata, pane nüüd tähele! See esimene, õige tore nimi on: Kolumbus.”

___: „Kolumbus!”

___: „Jah. Ja teine on: Krisostomus.”

___: „Krisostomus!”

___: „Jah.”

Esimest nime on Kiir muidugi kuulnud. Ta teab väga hästi, kes see mees oli ja mis ta tegi. Teisega on täbar lugu. Ta püüab seda meeles pidada, aga nimi tükib vägisi sassi minema. Krisostomus, Krisostomus..., Kripostosus..., Kripposossus..., Krippooppossum..., Krii...

Tunni lõpus läheb ta kohe Tootsi juurde ja palub nime korrata. Aga oh õnnetust! Toots on kah nime unustanud ja nüüd ajab kõiksugu loba: Kristohvus, Krimps-tohvus, Klimpstohvus, Kriukstohvus. Niuks-Piuks-Tiuks, ...

Viimaks tuleb nimi siiski meelde. Kiir kirjutab selle üles.

Oskar Luts „Kevade”, 1986, lk 185-192

10. Vasta küsimustele peast. Otsi vastus teksti abil. Võrdle tulemusi.

1. Mida tegi Toots Kiirelt saadud kuue õunaga?
2. Mida tegi Toots pärast õunte vaatlust?
3. Mida lootis Kiir, kui ta Tootsile õunad andis?
4. Mitu õuna suutis Toots enne Kiire sekkumist ära süüa?

11. Loe Kiire ja Tootsi vahelist kahekõnet. Märki rea ette joonele, kes rääkis: Kiir (K) või Toots (T).

12. Loe poistevahelist vestlust. Täienda teksti tabelis toodud sõnade ja väljenditega.

KIIR	TOOTS
1. mangub, võtab käest	2. taganeb lubadusest, on rahulolematu, halvustab õunu
3. selgitab, meelitab	4. tunneb huvi, pärib
5. kinnitab, loetleb	6. küsib
7. vastab	8. nõuab, selgitab
9. lubab, nõuab	10. võtab lubaduse, nõustub ütlemas, meelitab, viidab aega, kiidab, ütleb
11. kordab	12. kinnitab, hüüab
13. kinnitab, ei suuda korrata, läheb sassi, küsib Tootsilt	14. on unustanud, ajab loba

13. Vasta küsimustele kas teksti abil (T) või mõtle vastus (M).

- Mis tundeid tekitas Kiires esimesena kuulnud nimi: Kolumbus?
- Miks ei suutnud Kiir teist nime meeles pidada?
- Kellelt Kiir abi palus?
- Miks Toots ei suutnud enam nime korrata?
- Kui palju aega kulus Tootsil tema enda arvates kahe nime väljamõtlemiseks?
- Millal võis Toots need nimed tegelikult välja mõtelda?

14. Loe kahekõne osalistega.

Lisaübesanded

- Otsi raamatust „Kevade” või vaata filmist, mis sai Kiire noorima poja nimeks.
- Vaata filmist „Kevade” katkendit nimeotsimisest.
- Ajalehes kirjutati, mis kummalisi nimesid on eesti lastele pandud.

Kas oskad neid lugeda?

Märgi sulgudesse, kas nimi võiks sobida poisile (P) või tüdrukule (T).

Revon (___) Bibi-Lisee (___) Maarjos (___) Marcel (___) Jokita (___)

Rafy (___) Ramiro (___) Keissi (___) Ksendra (___) Regor (___)

Gristalmareli (___) Reigert (___) Bisethe (___) Meleny (___) Ridenna (___)
 Renory (___) Reyen (___) Rigoberto (___) Mya-Loreene (___) Romario (___)
 Silverter (___) Kirone (___) Merellibell (___)

Kas teadsid?

Eestis kehtiva keeleseaduse järgi

- ❖ on hea eesnimi lühike, kergesti loetav ja teistes riikides arusaadav;
- ❖ peab eesnimest olema arusaada, kas isik on poiss või tüdruk;
- ❖ võib eesnimi koosneda kolmest eraldi nimest (Karl Joosep Mihkel) või sidekriipsuga seotud kahest nimest (Mari-Ann)
- ❖ ei või eesnimeks anda nime, mis sisaldab numbreid või mittesõnalisi tähiseid (Karl VI, Max @ Oskar)
- ❖ ei sobi eesnimi, mis koos perekonnanimega annab teise tähenduse (Anti Loop, Aita Leida Kuusepuu, Jaana Lind)
- ❖ ei sobi kasutada üldtuntud isikunimena kasutatavat nime (Lennart Meri, Mart Laar)
- ❖ on soovitatav eesnime panemisel järgida eesti õigekirjutuse reegleid (Kätlin – sobib Kätlin, Marjetha – sobib Marjeta, Caroliina – sobib Karoliina või Carolina)
- ❖ ei tohiks eesnimes olla võõrtähti *c, q, w, x, y* koos eesti tähestiku täpitähtedega *õ, ä, ö ü* (Chärol, Cärolina, Chätlin, Üüve-Lydia)

4. Loe uuesti kolmandas lisaülesandes olevad nimed. Põhjenda, miks need nimed ei sobi eesti lastele.
5. Loe neid nimesid ja kuula. Mida naljakat paned tähele?

Kuidas sulle need nimed meeldivad?

Deisi Päev	Maksim Arket	Mati All	Heli Kopter	Olev Ait
Termo Meeter	Iiris Komm	Heiki Sakõri	Kalju Rahn	Hele Valge
Mait Uli	Küllo Nimelik	Juuli Kuu	Inge Õhk	Tuule Veski
Kadri Oruloss	Koit Õrje	Kata Stroof	Theodor Ant	Armin Ägu

6. Põhjenda keeleseaduse abil, miks need nimed ei sobi inimestele.

KUIDAS MA ENDALE NIME SAIN

Mina olen novembris ehk mardikuus sündinud. Ema tahtis mulle **Martin** nimeks panna. Aga isa ütles, et tema vanaisa oli Mart Pettai ja olgu siis lapselapselaps sama nimega. Kui mul õde sündis, siis ütles isa, et tema ei sekku enam, aga nimi alaku M-tähega. Ema lemmiklaulja on Maarja-Liis Ilus ja nii saigi tütre nimeks Maarja.

Minu ema lemmiklaulja on aga **Anne Veski**, kellel on **Kerli**-nimeline tütar. Nii pandi ka mulle **Kerli** nimeks.

Emal oli haiglas lugemiseks raamat kaasas. Selle pealkiri oli „**Urmas ja Merike**“ Ema tahtis panna mulle nimeks **Urmas**, aga isa arvas, et see on pisut vanamoeline nimi. Nii saigi minu nimeks **Urmo**.

*Minule valis nime hoopis vend, kes oli siis kahe ja poole aastane. Ema ja isa kirjutasid oma lemmiknimed paberile ning keerasid need rulli. Siis pandi need paberirullid venna ette lauale. Jaagup krahmas ühe paberi pihku ja sellel oli nimi **Janno**. Ema ja isa ei ütle mulle, mis nimed olid teistel sedelitel. Oleksin väga tahtnud teada.*

Minu isa on **Aarne**. Ema tegi tema nime lõpus pisikese muudatuse ja minul on **Aaron** nimeks.

Vanaema on mul **Katrin**. Ta soovitas seda nime minu emale. Ema arvates oli **Kadri** nimi tütarlapsele sobivam.

Minu üks vanaema on **Kristel** ja teine **Elle**. Minu jaoks liideti need nimed kokku ja sain nimeks **Kristelle**.

Kui mu ema sündis, siis tahtis vanaema talle nimeks panna **Kertu**. See nimi aga vanaisale ei meeldinud. Ema arvas, et kui temast ei saanud **Kertut**, siis saab minust. Muidugi oli vanaemal selle üle hea meel.

Minu emal on kõik nimed, mille vahel ta valiku tegi, kenasti üles kirjutatud. Nii ma tean, et oleksin võinud olla Triinu, Kaisa, Piret või Berit. Aga olen hoopis Brita.

Minu emal oli lapsepõlves väga tore sõbranna Kärt. Juba siis otsustas ema, et kui tal kunagi tütar sünnib, saab tütre nimeks Kärt.

Mina olen kirsimari. Minu eesnimi on Mari ja perenimi on Kirss.

1. Loe laste jutustusi. Jooni või markeeri iga loo jutustaja eesnimi.

2. Küsi vanematelt, kuidas sina said oma nime. Kirjuta sellest jutuke.

KUIDAS MA ENDALE NIME SAIN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

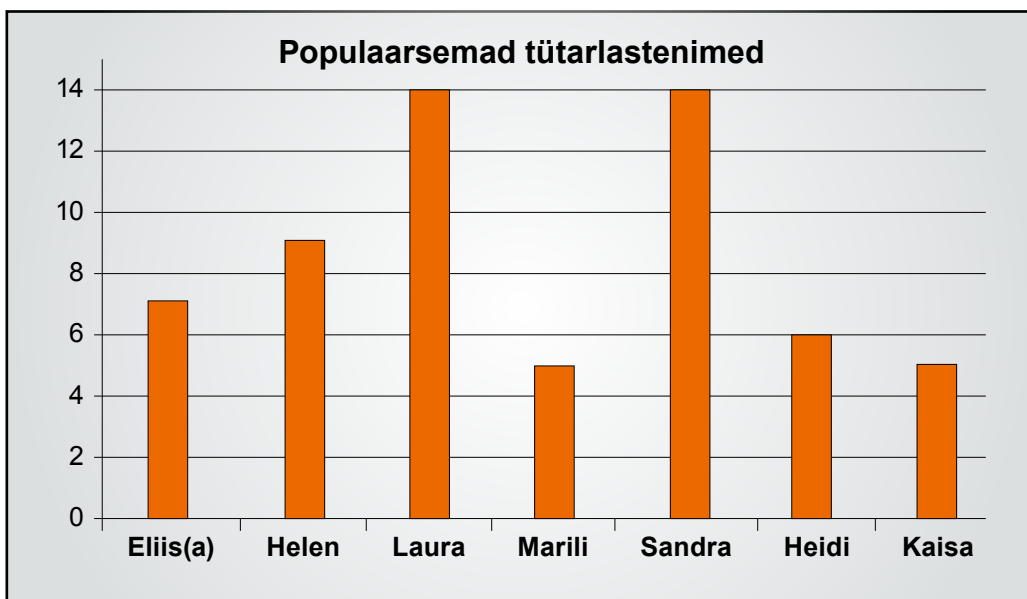
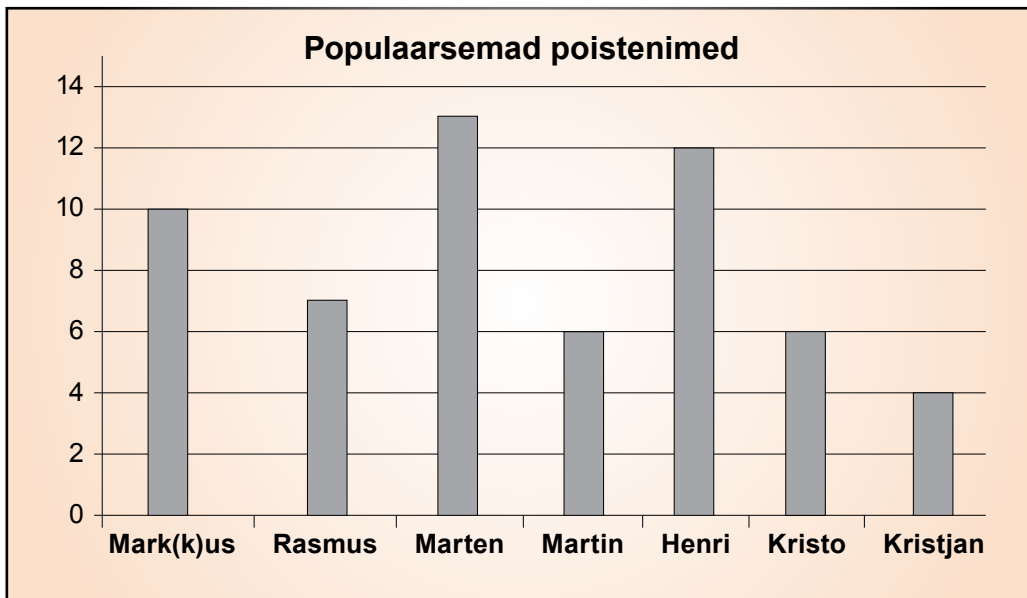
.....

3. Räägi oma nime saamislugu teistele.

4. Kirjuta, mis tüdrukute ja poiste nimed sulle praegu meeldivad.

Mardi õe Maarja klass tegi uurimuse. Nad tahtsid teada, mis eesnimesid on Kasesalu Kooli õpilastel kõige rohkem. Nad koostasid tulemuste kohta diagrammi.

5. Vaata joonist ja vasta küsimustele. Kirjuta lühivastus.

1. Mitmel Kasesalu kooli õpilasel on nimeks

Marten? Sandra? Helen?

2. Mis nimesid on Kasesalu koolis ühepalju?

* ja

* ja

3. Mitme võrra on poiste hulgas Marteneid rohkem kui Martineid?

4. Mitme võrra on tüdrukute hulgas Heidisid vähem kui Kaisasid?

Jätka küsimuste koostamist ja esita need kaaslastele vastamiseks.

6. ?

7. ?

8. ?

6. Järjesta Kasesalu kooli kolm populaarsemat eesnime.

Poisid:

Tütarlapsed:

7. Mis on sinu koolis kõige popimad tütarlaste ja poiste nimed? Kirjuta.

Hando Runnel

Kingi mulle kinopilet,
 anna akna taga vilet
 vaata, kas meid keegi nägi,
 lähme otse pargist läbi,
 pargis meid ei passi keegi,
 aga ega me ei teegi
 suitsu – meil on kommituutu,
 teepeal seda me ei puutu,
 annan kinos pihust pihku,
 ära eemale siis nihku,
 ära karda, anna käsi,
 võta komm, kuid **VAIKSELT** näsi.

Täheke, 1980 nr 3, lk 2–3

1. Järjesta luuletuse põhjal tegevused.

- Poiss ostis kinopiletid.
- Poiss ja tüdruk läksid koos läbi pargi kinno.
- Tüdruk soovis kinno minna.
- Poiss vilistas tüdruku akna all.
- Filmi vaatamise ajal oli mõnus kommi süüa.

2. Mõtle ja vasta.

1. Kes võis olla selle luuletuse mina-tegelane?
2. Kes oli kinno meelitaja?
3. Kellega koos tahtis poiss kinno minna?
4. Mis tegevusi kinoskäiguks planeeriti?
5. Mis eesmärgil võis keegi jälgida pargis kõndivat poissi ja tüdrukut?
6. Mida inimesed võisid arvata, kui nägid poissi ja tüdrukut?
7. Mida on lubatud kinos süüa?
8. Mis reeglid kehtivad kinovaatajatele?

3. Leia luuletusest ja kirjuta riimsõnad.

kinopilet –	keegi –
läbi –	me ei puutu –
pihku –	käsi –

4. Jaota luuletus lauseteks. Pane lauselõpumärgid. Kasuta suurt algustähte.

Kingi mulle kinopilet.

anna akna taga vilet

vaata, kas meid keegi nägi

lähme otse pargist läbi

pargis meid ei passi keegi

aga ega me ei teegi

suitsu meil on kommituutu

teepeal seda me ei puutu

annan kinos pihust pihku

ära eemale siis nihku

ära karda, anna käsi

võta komm, kuid vaikselt näsi

5. Täida luuletuse abil lüngad.

Sõber, lähme koos kinno! Palun osta mulle

Tule ja vilista, siis tean välja tulla.

Läheme läbi, seal ei

Meil pole tarvis kedagi karta, sest

Meil on kaasas

Kommi ei söö me enne, kui

Kinos ma võtan kommi ja annan sinu

Me oleme viisakad ja sööme

6. Räägi teistele oma viimasest kinoskäigust.

7. Loe Markuse lugu. Jooni parandamist vajavad sõnad (8).

Mina käisime Tartus kinos eelmisel kuul. Seekord läksime koos vennaga, sest ta tahtsime uut „Autode” filmi vaadata. Ma ostsin kino kassast piletid ja enne seansi sõin kumbki ka ühe jäätise. Kinosaali võtsin kaasa kotid pop-corniga ja me sõin neid etenduse ajal. Mulle film eriti ei meeldinud, kuid vennas tahavad seda veel kord vaadata. Järgmisel korral läheme mina üksi ja vaatame mõnda põnevikku.

8. Paranda ja loe uuesti.

9. Uuri kinopiletit ja otsusta, kas väide on õige või vale.

Väide	Jah	Ei
Kinos käidi 31. jaanuaril.		
Vaadatud film oli „Mina, superveras”.		
Superveras on perefilm.		
Seanss oli Kasesalu kinos.		
Kinopilet osteti internetist.		
Pilet maksis 3 eurot ja 50 senti.		
See oli sooduspilet.		
Piletiomanik istus viiendas reas.		
Istekoha number oli 15.		
Kinoseanss algas kell viis.		
Kinos on alati rõõmsad filmid.		

13 KUTSE KINNO

Reedel 5. tunni lõpus maandus Kerli lauale sedel. Tüdruk tegi selle lahti ja luges:

Kerli!
Oota pärast tunde rüderuumi juures, mul on sulle üks jutt!
M

Pärast kuuendat tundi kohmitses Kerli oma koolikoti kallal. Kui kõik olid klassist lahkunud, astus ka tema trepist alla. Riidehoiu juures ootas teda Mart.

- 1 **Kerli:** „Sa tahtsid mulle midagi rääkida?”
- 3 **Mart:** „Oli jah üks jutt. Mul on kaks kinopiletit, ehk tahad ka tulla?”
- 3 **Kerli:** „Kas sul on kaks piletit ülearu? Ma kutsun siis Kadri ka!”
- 4 **Mart:** „Ei, mul ongi ainult kaks piletit. Neist üks on mulle, teine sulle.”
- 5 **Kerli:** „Miks sa mind kutsud, kas Maarja ei taha kinno minna?”
- 6 **Mart:** „Maarja on haige ja ema ei luba.”
- 7 **Kerli:** „Nüüd sa küll vassid, alles eelmisel vahetunnil nägin Maarjat, polnud üldsegi haige.”
- 8 **Mart:** „No jah Ta vist pidi minema koos sõbranna Lauraga, ma ka täpselt ei tea.”
- 9 **Kerli:** „Aga Rasmusele oled pakkunud?”
- 10 **Mart:** „Ei ole. Rasmus käis seda filmi Tartus vaatamas.”
- 11 **Kerli:** „Aga ikkagi, miks sa just mind kutsud? Miks mitte Maris, Kadri või mõni teine tüdruk?”
- 12 **Mart:** (*punastab*) „Ma ... ma ... arvan, et Ma arvan, et sulle see film meeldib. Ja ... veel Mulle meeldiks vaadata seda koos sinuga.”
- 13 **Kerli:** „Mis film see siis on, mida sa kangesti vaatama kutsud?”
- 14 **Mart:** „See on „Mina, supervaras”.”
- 15 **Kerli:** „Ma pole sellest midagi kuulnud, kas sa tead, mis film see niisugune on?”
- 16 **Mart:** „Ega ma ka täpselt ei tea. On Ameerika animafilm, aga see on eesti keeles nagu „Jääaeg” või „Robotid”. Rasmus küll kiitis.”
- 17 **Kerli:** „Millal see film meie kinos on?”

- 18 **Mart:** „Pühapäeva õhtul kell viis. Sa siis ikka tuled?”
- 19 **Kerli:** „Ju vist ikka tulen. Sa tahad ju minuga koos kinno minna ja teed ehk pileti välja.”
- 20 **Mart:** „Muidugi, pilet on minu poolt. Kohtume siis pühapäeval kolmveerand viis kino ees!”
- 21 **Kerli:** „OK! Pühapäeval näeme!”
- 22 **Mart:** „Head päeva!”

1. Vasta küsimustele. Otsusta, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid (M).

1. Mil viisil sattus sedel Kerli lauale?
2. Mis said sedelit lugedes teada?
 - * Kes pidi ootama?
 - * Kes palus oodata?
 - * Kes tegelikult ootas?
3. Millest võis Kerli aimata, et Mart saatis talle teate?
4. Mitu tundi oli reedel 6. a klassi õpilastel?
5. Miks Kerli viivitas kojuminekuga?
6. Kes tahtis Kerliga rääkida?
7. Kes vestlust alustas?

2. Loe, mida Kerli ja Mart rääkisid. Jätka tabelit. Mõtle, mis jäi Mardil ja Kerlil välja ütlemata.

KERLI	MART
1 alustas vestlust, tahtis teada	2 pakkus kinopiletit
3 ei saanud aru, küsis Mardilt	4 selgitas
5 tundis huvi, küsis	6 põhjendas
7 sai aru	8
9	10

3. Arutle.

1. Miks Mart ei rääkinud Kerliga klassis või vahetunnis?
2. Miks Mart keerutas ega öelnud välja, miks tal oli kavas Kerli kinno kutsuda?
3. Mis jäi Mardil Kerlile välja ütlemata?
4. Mida teevad poisid, kui mõni tüdruk neile meeldib?
5. Mil viisil püüavad tüdrukud poiste tähelepanu köita?
6. Kas tüdrukud ja poisid käituvad erinevalt, kui nad tahavad välja näidata, et keegi neile meeldib?

4. Räägi oma kogemustest, kuidas oled sõbra kinno palunud.

5. Kutsu sõber kinno. Koosta kahekõne.

Mina:

.....

Sõber:

.....

Mina:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KASESALU KINO

**20. oktoobrist
kuni 1. novembrini ekraanil
USA uus animafilm**

„Jääaja” ja „Hortoni” produtsent Chris Meledandri toob vaatajate ette lustilise loo supersulist, kelle elu raskeimaks ülesandeks saab igapäevane toimetulemine kolme väikese tüdrukuga.

Film on eesti keeles.

Hääled: Tiit Sukk, Tõnn Lamp, Ivo Uukkivi, Maria Klenskaja ja tüdrukutirtsud Grettel, Madli Krõõt ja Sonja

SEANSID:

R, L ja P 12.00 ja 17.00

Piletihinnad täiskasvanutele **4,5 €**, õpilastele sooduspilet **3 €**, koolieelikud saavad koos täiskasvanuga kinoetendusele tasuta.

Info tel 5645679

Broneerimine: www.piletid@kasesalu.ee

6. Uuri kuulutust. Tõmba valed sõnad maha ja kirjuta nende kohale õiged.

Kasesalu kinos näidatakse alates 20. oktoobrist uut Ameerika mängufilmi „Mina, supervaras.” See on õudne lugu supersulist, kes peab toime tulema kolme väikese lapsega. Samad filmitegijad on tootnud ka filmid „Horton” ja „Autod”. Filmi supervargast saab Kasesalu teatrimajas vaadata 1. novembrini reedel, laupäeval ja esmaspäeval. Nendel päevadel on kaks seanssi ja üks lisaetendus. Seansid on kell 13.00 ja 17.00. Kinopilet on koolilastele tasuta, kui nad tulevad kinno koos õpetajaga. Koolilastele on kallim pilet, mis maksab 3 €. Pileteid on võimalik maha müüa internetiaadressil www.piletid@supervaras.ee.

7. Arvuta ja vasta lühidalt.

1. Kui palju raha kulutas Mart kinopiletite ostmiseks
2. Kui palju raha kuluks perekond Pettail, kui kinno läheksid
 - a) ema ja Maarja?
 - b) isa ja Mart?
 - c) ema, isa ja Maarja?
 - d) kõik pereliikmed?

MEENUTAME LOETUT

1. Vali ja märgista x-ga sobiv lauselõpp.

1. Lugemiku esimeses osas on kahe luuletuse autoriks

- Leelo Tungal
- Ott Arder
- Hando Runnel

2. „Lehm läheb puhkusele” on

- luuletus
- muistend.
- muinasjutt

3. Mart Pettai on

- Kaseküla kooli õpilane
- Kasesalu kooli õpetaja
- Kasesalu kooli õpilane

4. Lugemispala „Poisile nime valimas” on katkend Oskar Lutsu teosest

- „Kevade”
- „Nukitsamees”
- „Paunvere kool”

5. Mart käis kinos koos

- Maarjaga
- Rasmusega
- Kerliga

2. Mida said VI klassi õpilased intervjuudest teada? Täida tabel.

	JAH	EI
1. Lapsed läksid kooli 6-aastaselt.		
2. Moes olid puukingad, liibuvad püksid ja miniseelikud.		
3. Tüdrukud kandsid säravaid ehteid ja meikisid end.		
4. Koolis tuli kanda koolivormi.		
5. Õpilased, kes tunnis korda rikkusid, ei saanud karistada.		
6. Koolilastel ei olnud õpilaspäevikut.		

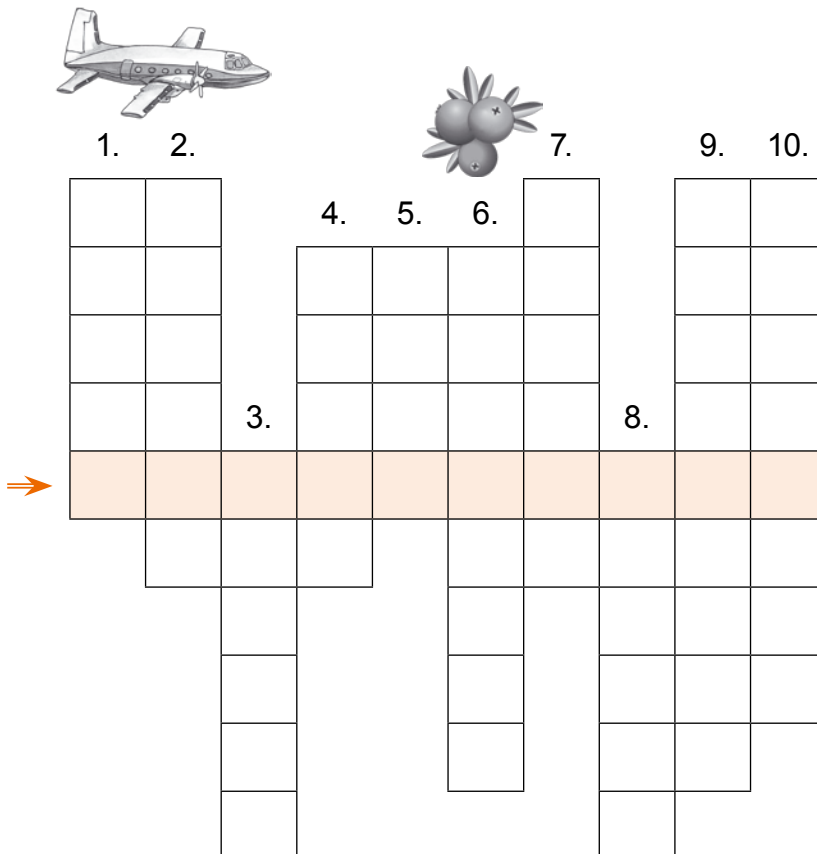
3. Kirjuta lünka puuduv eesnimi. Kasuta nime sobivas vormis.

VI klassi jalgrattamatkal juhtus õnnetus. Mardi sõber teadis, et kannatanut ei tohi liigutada. Klassivend helistas kohe kiirabisse ja kutsus abi. Lastega olid kaasas klassijuhataja Jõgi ja Rasmuse isa Salu.

Õhtul helistas haiglasse, et klassivenna tervise kohta pärida. Kirurg Toompalu ütles, et Andresel on peapõrutus ja käeluumurd. Arst andis lootust, et saab juba järgmisel päeval kodusele ravile.

Mart
Margus
Urmo
Katrín
Andres
Rasmus
Toomas

4. Lahenda ristsõna.

1. Joosep ..., Paunvere kooli õpilane. 2. Õhusõiduk. 3. Mart ostis Kerlile kino... .
4. Luuletaja Ott 5. Paunvere rätsepa perenimi. 6. Kuremarjad ehk
7. Veekogu, milles lehm supelda soovis. 8. Luuletaja Hando
9. Mägi kodukoha muistendites. 10. Kool, kus õppis Mart.

Vasakult paremale: Mart vaatas koos Kerliga filmi „Mina,”.

NUPUTA

1 Koolitee

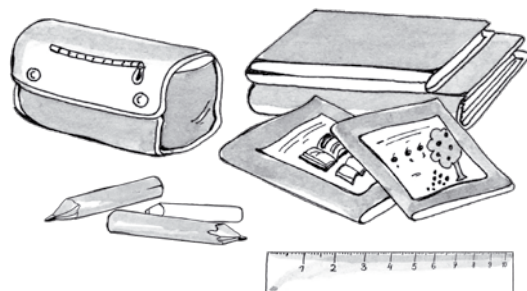
1. Teksti on peidetud koolis vajalike esemete nimetused.

Leia 11 koolitarbe nimetust ja märgista.

Algamas on kooli sünnipäev. Ikka on midagi tegemata. Näe, sealt te tulete: Rita ja õpetaja Mati Plii, Ats Raud ja Asta Joon. Laud alles katmata! Nüüd on mul Rita abi tsipake vaja. Mul on kooli laul ikka veel õppimata! Täitsa lõpp! Asta, kas sa ei võiks appi tulla? Õpi ka sina laulusõnad pähe! Kõik õpilased esinevad. Kumma luuletuse sa esitad? Uksed lükatakse pärani - tsirkus on ka kohal. Õpi naljast aru saama!

2. Märgi ✓, kui leidsid:

☐ aabits	☐ joonlaud	☐ kumm
☐ laulik	☐ pastakas	☐ pinal
☐ pliiats	☐ päevik	☐ ranits
☐ eritaja	☐ õpik	

2 Jäbbe koolis

Nuputa, kes käisid reisil. Igas kohanimes on peidus vähemalt üks eesnimi.

Leia see ja kirjuta rea lõppu.

SUURBRITANNIA - Brita, Rita, Anni

PRANTSUSMAA -

UKRAINA -

TENERIFE-

CLEVELAND -

SAN MARINO -

CANNES -

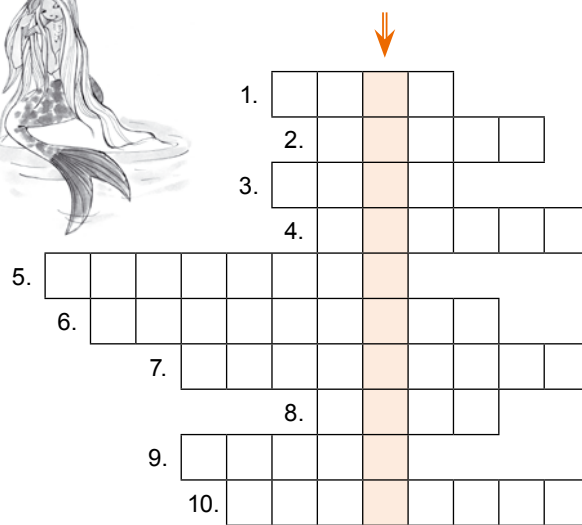
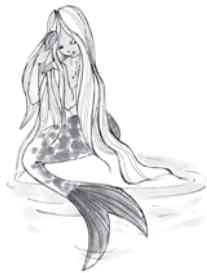
ANDORRA -

HANNOVER -

4 Kodukoha muistendid

Lahenda ristsõna

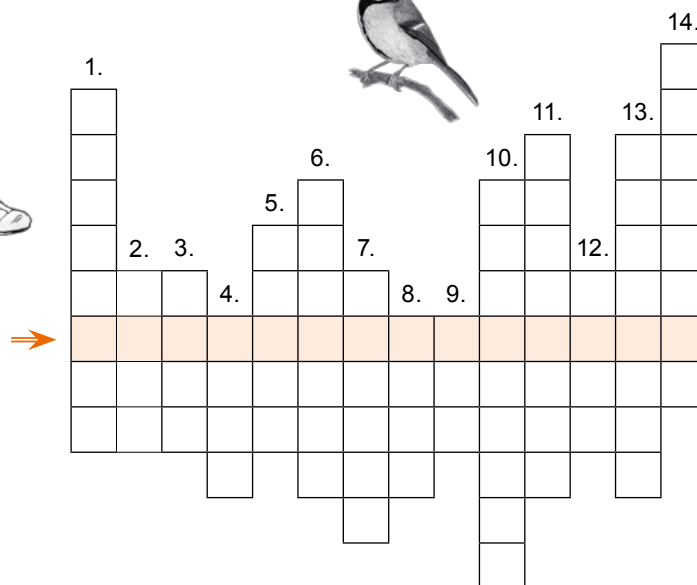

1. Järveneiu. 2. Hobuse laps. 3. Kollakat värvi väärtuslik metall. 4. Reinuvader.
 5. Vihmaveest tekkinud järv. 6. Kalevipoja heidetud kivi. 7. Paharet muinasjuttudes ja muistendites. 8. Inimesekujuline paha vaim. 9. Äike. 10. Näkijärv.

Ülalt alla: Eesti vägilane -

9 Oktoober

Lahenda ristsõna

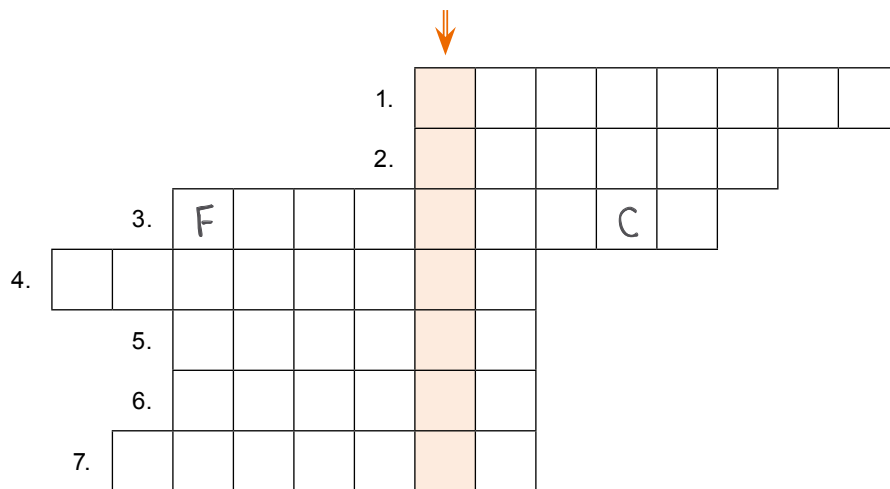

1. Vihmase ilma jalanõud. 2. Loom, kes magab talvel. 3. Loom, kes korjab talvevaru.
 4. Lehtpuu, tõrupuu. 5. Okaspuu, jõulupuu. 6. Laps, kes kogub tarkust. 7. Paigalind, külaline toidulaual. 8. Sademed sügisel. 9. Puuvili. 10. Esimene sügiskuu.
 11. Mardikuu. 12. Okastega loom. 13. Kollase nokaga rändlind. 14. Porikuu.

Vasakult paremale: Tegevus sügisel -

10 Poisslapse nime valimas

Lahenda ristsõna. Eesnimede ristsõna lahendamiseks kasuta teksti.

1. A-ga algav eesnimi. 2. A-ga algav eesnimi. 3. Eesnimi rätsepmeistri nimevalikus.
4. Mamma Kiire eesnimi. 5. Vana eesti mehenimi. 6. Tootsi eesnimi. 7. Vana eesti mehenimi.

Ülalt alla: Heinrich Georg Kiir

11 Kuudas ma endabe nime sain

1. Loe jutuke. Leia poiste nimed vanuse järjekorras.

Emal on neli poega.

Jaanil on kolm vanemat venda.

Taavil on kolm nooremat venda.

Kaarlil on üks vanem vend ja kaks nooremat.

Paavol on kaks vanemat venda ja üks noorem.

2. Täida lüngad. Suur algustäht kirjuta värviliselt.

Kõige vanem vend on

Järgmine on

Kolmas vend on

Kõige noorem vend on

12

Kingi mulle kinopilet

Kas tunned eesti lastefilmide pealkirju? Ühenda joonega.

Lammas all

Lepatriinude

Röövli rahnu

Lotte reis

Veepomm

Leiutajate küla

jõulud

Lotte

paremal nurgas

paksule kõutsile

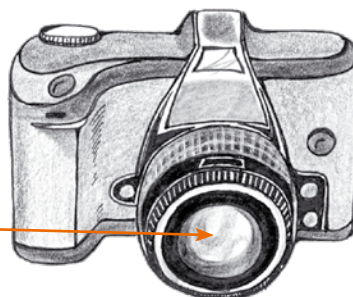
lõunamaale

Martin

SÕNASELETUSI

1

alul – al(g)ul, kõigepealt, esiteks
sammun'd – sammunud, astunud

2

objektiiv – fotoaparaadi osa, kaamera „silm”
päris – küsis, tahtis teada
vakatas – jäi järsku vait, vaikis järsku, vaikis hetkeks

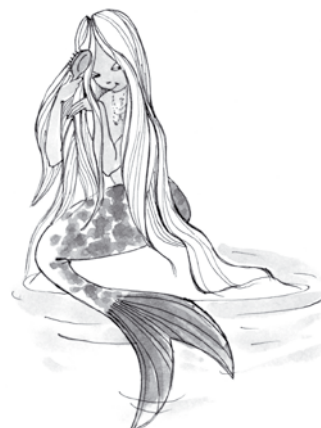
3

kubises – oli tihedasti täis
nauding – mõnu, mõnus tunne, lõbu
on tüdinenud – pole enam huvitatud, on ära väsinud
ookean – veekogu, väga suur osa maailmamerest
pagas – reisikohvrid, matkakotid, reisile kaasa võetud pambud
pobises nina alla – rääkis vaikselt endamisi, pomises
polnud tolku – ei olnud kasu, oli kasutu
püüdsid aru pähe panna – tahtsid selgitada, soovisid selgitada, püüdsid muuta kellegi arvamust
raha tuulde loopimine – raha raiskamine

4

kinnitas keha – sõi, einestas
lahutama – lahku ajama, teineteisest eemale ajama
lasi (taeva)luugid lahti – vihma hakkas sadama
muistend – seletav muinaslugu, muistne jutt
näkk – veehaldjas, vesineitsi, näkineiu, merineitsi
proovisid rammu – katsusid jõudu, maadlesid, rüsesid
valas kui oavarrest – (vihma)sadu oli tugev

5

kidurad – kehva kasvuga, haiglased, äbarikud, kängu jäänud taimed

kuremarjad – jõhvikad

mekkisid – maitseid, proovisid toitu

morn – sünge, tusane, halvas tujus

oimetu – meelemärkuseta, teadvuseta, minestanud

soosima – paremaks pidama

6

kirurg – operatsiooniarst, ravib ka haavu ja luumurde

režiim – kindel kord

voodirežiim – peab voodis lamama ega tohi üles tõusta

7

pää – pea

rehkendamine – arvutamine

8

eelistasin – pidasin paremaks

intervjueerija – küsituleja, intervjuu tegija

intervjuu – küsitlus, usutus kuulajate või lugejate jaoks

seik – sündmus, lugu

soliidne – väarikas, esinduslik, austust vääriv

ulakus – koerustükk, üleannetus, eksimus, pahandus

10

hambaid külge ajama – sööma, ahnelt sööma

ilmub palge ette – tuleb kellegi juurde

järele kaaluma – läbi mõtlema, arutlema, järele mõtlema

kaob hammaste taha – sööb midagi ära

mangub – nurub, lunib, nuiab

nukra näoga – kurb, hale, nutune, norus, õnnetu

pobiseb enese-ette – pomiseb, räägib endamisi

rosin rosina küljes kinni ja rosinaid on nii, et mustab – rosinaid on väga palju

sirvib – lehitseb, keerab raamatus lehti

teinepool – abikaasa, elukaaslane

tõrjub tagasi – peletab eemale, lükkab eemale, ei ole nõus

täbar – kehv, raske, kimbatusse ajav

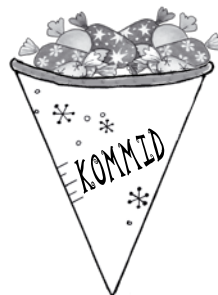
võõrsil käima – külas käima

12

kommituutu – torbik kommidega, kommipakk

passima – jälgima, luurama, vahtima;

ei passi – ei jälgi, ei luura

13

animafilm – multifilm, joonisfilm, nukufilm

kohmitsema – pusima, kohmerdama, aega viitma

produtsent – tootja, valmistaja

seanss – vaheaegadeta (kino)etendus

ISBN 978-9949-921-39-3

9 789949 921393

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine